

Institut za
razvoj mladih KULT

Analiza položaja i potreba mladih Grada Gračanice

Grad
Gračanica

Impressum

Naslov:

ANALIZA REZULTATA ISTRAŽIVANJA POLOŽAJA I POTREBA MLADIH GRADA GRAČANICE

Izdavač:

Institut za razvoj mladih KULT

Za izdavača:

Jasmin Bešić

Autor:

Eldin Buljubašić

Recenzenti:

Aziz Đipal, Katarina Vučković, Šeherzada Halimić

Lektura:

Ifeta Palić

DTP:

Pedja Kazazović

Sarajevo, 2021.

Umnogovanje i besplatna distribucija publikacije dozvoljeni su uz pismeno odobrenje izdavača. Nije dopušteno mijenjanje bilo kojeg dijela sadržaja publikacije.

Napomena: Imenice koje se odnose na osobe bez obzira na njihov gramatički rod podrazumijevaju oba prirodna roda, odnosno spola.

ANALIZA POLOŽAJA I POTREBA
MLADIH **GRADA GRAČANICE**

Sarajevo, 2021.

Lista grafika

Grafik 1. Prekid školovanja	18
Grafik 2. Praktična nastava u obrazovanju	19
Grafik 3. Adekvatnost obrazovanja	19
Grafik 4. Potrebne izmjene u formalnom obrazovanju	20
Grafik 5. Pohađanje kurseva	21
Grafik 6. Radni status	25
Grafik 7. Vrsta ugovora	25
Grafik 8. Zaposlenost u struci	26
Grafik 9. Radni sati	26
Grafik 10. Registracija na birou	27
Grafik 11. Zlostavljanje na poslu	27
Grafik 12. Kupovina posla u javnoj administraciji	28
Grafik 13. Kupovina posla u privatnim firmama	28
Grafik 14. Poznavanje vladinih programa za zapošljavanje	29
Grafik 15. Najbolje radno mjesto	29
Grafik 16. Pokretanje vlastitog biznisa	30
Grafik 17. Potrebna podrška za pokretanje biznisa	30
Grafik 18. Korisnici socijalne pomoći	32
Grafik 19. Diskriminacija žena	32
Grafik 20. Doprinos kućnom budžetu	33
Grafik 21. Lični prihodi	33
Grafik 22. Ukupni prihodi svih članova domaćinstva	34
Grafik 23. Stipendije	35
Grafik 24. Sistematski pregled	38
Grafik 25. Zdravstveno osiguranje	39
Grafik 26. Zadovoljstvo uslugama doma zdravlja	39
Grafik 27. Promjena ishrane	40
Grafik 28. Utjecaj pandemije COVID-19 na mlade	41
Grafik 29. Ocjena rada institucija tokom pandemije COVID-19	42
Grafik 30. Zanimanje za politiku	44
Grafik 31. Utjecaj pojedinca na promjene u društvu	45
Grafik 32. Izlaznost na prethodne izbore	45
Grafik 33. Utjecaj mladih na donošenje odluka	46
Grafik 34. Članstvo u organizacijama	47

Lista skraćenica

BiH	Bosna i Hercegovina
BHAS	Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine
CIK	Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine
EU	Evropska unija
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FZS	Federalni zavod za statistiku
KM	Konvertibilna marka (valuta BiH)
NVO	Nevladina organizacija
Popis	Popis stanovništva u BiH 2013. godine
RS	Republika Srpska
RZS	Republički zavod za statistiku
SPSS	Statistical Package for the Social Sciences
Strategija	Strategija prema mladima
TK	Tuzlanski kanton

Grafik 35. Učestvovanje u programima	47	Tabela 1. Tematske cjeline analize mladih grada Gračanice	9
Grafik 36. Mogućnost volonterskog rada	48	Tabela 2. Uzorak Gračanica	10
Grafik 37. Volonterske aktivnosti	48	Tabela 3. Demografske karakteristike uzorka	11
Grafik 38. Napuštanje zemlje	49	Tabela 4. Udio mladih u ukupnom stanovništvu u FBiH	12
Grafik 39. Putovanje u inostranstvo	49	Tabela 5. Udio mladih u ukupnom stanovništvu u Tuzlanskom kantonu	13
Grafik 40. Zainteresiranost za odlazak iz države	50	Tabela 6. Mladi u Gračanici od 15 do 29 godina prema najvišem završenom stepenu obrazovanja	16
Grafik 41. Faktori odlaska	50	Tabela 7. Upisani studenti na visokoobrazovnim ustanovama u FBiH s prebivalištem u Gračanici	17
Grafik 42. Korištenje društvenih mreža	52	Tabela 8. Zaposlenost mladih u Gračanici od 15 do 24 godine	24
Grafik 43. Informiranost	53		
Grafik 44. Slobodno vrijeme	54		
Grafik 45. Interes za kulturu i umjetnost	55		
Grafik 46. Igre na sreću	55		
Grafik 47. Zadovoljstvo podrškom medija i lokalne vlasti prema kulturnim i sportskim sadržajima	56		
Grafik 48. Osjećaj vezanosti	57		
Grafik 49. Kriterij za odabir prijatelja	57		
Grafik 50. Zadovoljstvo sigurnosnom situacijom	58		
Grafik 51. Vrsta nasilja kojem su mladi izloženi	58		
Grafik 52. Poznavanje osoba žrtava nasilja	59		
Grafik 53. Prepoznavanje psihičkog nasilja	59		
Grafik 54. Percepcija prema ženama kao žrtvama nasilja	60		

Popis tabela

Sadržaj

UVOD I METODOLOGIJA	9	Pandemija COVID-19	41
KARAKTERISTIKE UZORKA	10	Promjene u društvu	44
Mladi prema popisu iz 2013.	12	Organiziranost mladih	46
		Mobilnost	47
OBRAZOVANJE I NAUKA MLADIH	16	Odlazak iz države	49
Prestanak daljeg školovanja	18		
Praktična nastava	19	SLOBODNO VRIJEME	
Adekvatnost obrazovanja	19		
Kursevi	20	KULTURA I SPORT	
ZAPOŠLJAVANJE I SAMOZAPOŠLJANJE MLADIH	24	IDENTITET	
Vrsta ugovora koji zaposleni mladi imaju	25		
Zaposlenost u odnosu na struku	26	SIGURNOST	
Razlog nezaposlenosti	26		
Diskriminacija i zlostavljanje na radnom mjestu	27	LITERATURA	
Percepcija mita i korupcije pri zapošljavanju	28		
Vladini programi zapošljavanja	29		
Pokretanje vlastitog biznisa	30		
SOCIJALNA BRIGA O MLADIMA	32		
Diskriminacija žena	32		
Doprinos kućnom budžetu	33		
Stipendije	34		
ZDRAVSTVENA ZAŠTITA	38		
Seksualna aktivnost	40		
Konsumiranje duhana i alkohola	40		
Usluge psihologa	41		

UVOD I METODOLOGIJA

Institut za razvoj mladih KULT proveo je istraživanje položaja i potreba mladih grada Gračanice. Ovo je prvo istraživanje koje je Institut proveo u ovom gradu.

Istraživanje je provedeno u periodu od maja do jula 2021. godine korištenjem standardiziranog upitnika koji Institut za razvoj mladih KULT koristi za istraživanje položaja i potreba mladih na različitim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini. Anketari, koji su također mladi, anketirali su 370 mladih osoba s područja grada Gračanice. Ispitanici su birani metodom slučajnog uzorka, u dobi između 15 i 30 godina. Broj ispitanika i metoda slučajnog uzorka osiguravaju reprezentativnost uzorka. Također, svaka mlada osoba s teritorije grada Gračanice imala je podjednaku vjerovatnoću da bude dio ispitanih. Određenje uzorka uzelo je u obzir osnovne demografske karakteristike ispitanih u cilju dobijanja mišljenja svih podgrupa iz heterogene grupe mladih osoba. Uzorak ove veličine ima grešku uzorka od $\pm 5\%$ s nivoom pouzdanosti od 95%. Svako istraživanje koje tretira uzorak ima grešku jer ne tretira cijelu populaciju. Razlog tome jeste što je uzorak zasnovan na procjeni populacije i može sadržavati određena odstupanja te procjene ne mogu biti 100% precizne. Drugim riječima se može reći da rezultati ovog istraživanja mogu odstupati $\pm 5\%$ u odnosu na prikazane vrijednosti.

Za analizu prikupljenih podataka korišten je Statistički paket za društvene nauke (IBM Statistical Package for the Social Sciences SPSS). Navedeni paket namijenjen je statističkoj obradi podataka, a rezultati su prikazani u tabelama i graficima te interpretirani kroz objašnjenja u kraćim tekstovima. Pri izradi ove analize korišteni su podaci državnih institucija: Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine, Zavoda za statistiku Federacije Bosne i Hercegovine te drugih relevantnih institucija. Tematske cjeline obrađene ovim istraživanjem prikazane su u Tabeli 1.

Tabela 1. Tematske cjeline analize mladih grada Gračanice

Obrazovanje i nauka mladih

Rad, zapošljavanje i preduzetništvo mladih

Socijalna briga mladih

Zdravstvena zaštita mladih

Kultura i sport mladih

Aktivizam (učešće, volontiranje, mobilnost, migracije) mladih

Sigurnost mladih

Analiza položaja i potreba mladih grada Gračanice se prvenstveno radi kao osnova za izradu lokalne strategije prema mladima i u saradnji s Upravom Grada Gračanica. Također, ovaj dokument može biti korišten i za druge potrebe lokalne zajednice ili druge aktere koji se bave pitanjima mladih u Gračanici. Strategija prema mladima se priprema i provodi u skladu sa Zakonom o mladima FBiH iz 2010. godine. Statistički podaci koji su polazna osnova ovog istraživanja odnose se i na prvi poslijeratni popis stanovništva u BiH, proveden 2013. godine.

KARAKTERISTIKE UZORKA

Uzorak koji je određen za ovo istraživanje determiniran je na osnovu popisa iz 2013. prema uputama relevantnih institucija. Iako je od popisa prošlo sedam godina, nažalost ne postoji pouzdaniji podatak na osnovu kojeg se mogao odrediti uzorak.

Tabela 2. Uzorak Gračanica

	UKUPNO STANOV.	M	Ž	15-19	20-24	25-30	15-30	%	UKUPNO ISPITANIH	M	Ž
Grad Gračanica	45.220	5.233	5.181	3.313	3.206	3.895	10.414	100%	370	50,8%	49,2%
		50,2%	49,8%	31,8%	30,8%	37,4%					

Izvor: Agencija za statistiku BiH; Institut za razvoj mladih KULT

Mlade osobe čine manje od jedne četvrtine ukupnog stanovništva grada Gračanice, odnosno 23%. Ukupno je 370 osoba ušlo u uzorak od procijenjene populacije mladih, koja iznosi 10.414 osoba. Kako većinu populacije mladih čine osobe muškog spola tako i u uzorku ima više ispitanih muškaraca.

Analiza rezultata pokazuje da kada je u pitanju bračni status, najviše je neoženjenih/neudatih mladih, tj. 81,6%, dok je udatih/oženjenih 14,9%. Prema radnom statusu može se vidjeti da je nezaposlenih (prema tvrdnjama ispitanika) više od polovine, odnosno 58,4%. S druge strane, zaposlenih na puno radno vrijeme ima gotovo četvrtina, tačnije 24,6%. Također, na osnovu rezultata istraživanja vidi se da najviše mladih živi u domaćinstvima koja čine četiri člana, odnosno njih 39,5%.

Način stanovanja pokazuje da više od tri četvrtine, odnosno 76,8% mladih živi u stanu/kući koja je u vlasništvu njihovih roditelja ili roditelja supružnika. S druge strane, samo 5,9% mladih u Gračanici živi u stanu/kući koji/a je u njihovom vlasništvu.

Tabela 3. Demografske karakteristike uzorka

	Broj ispitanika	Cijeli uzorak	Gradske sredine	Vangradske sredine
Spol	Muškarci	50,8%	30,3%	69,7%
	Žene	49,2%	26,9%	73,1%
Bračni status	Neodata/neoženjen, ne živite s partnerom	81,6%	26,5%	73,5%
	Razvedena/razveden	0,5%	50%	50%
	Udata/oženjen	14,9%	40%	60%
	Zajednički život. Niste u braku, ali živite s partnerom	0,8%	33,3%	66,7%
	Ne želi odgovoriti	2,2%	25%	75%
Radni status	Nezaposlen	58,4%	22,7%	77,3%
	Povremeno zaposlen - freelancer	3,8%	42,9%	57,1%
	Pripravnik/stażist/specijalizant	3%	18,2%	81,8%
	Samozaposlen	3,2%	41,7%	58,3%
	Volonter	4,1%	46,7%	53,3%
	Zaposlen - puno radno vrijeme	24,6%	36,3%	63,7%
	Zaposlen na pola radnog vremena	1,4%	20%	80%
Broj članova u domaćinstvu	Ne želi odgovoriti	1,5%	50%	50%
	1	0,8%	33,3%	66,7%
	2	5,7%	42,9%	57,1%
	3	28,3%	38,5%	61,5%
	4	39,5%	26,9%	73,1%
	5	15,3%	10,7%	89,3%
	6+	10,4%	23,7%	76,3%
Način stanovanja	Kao podstanar s roditeljima starateljima	13,2%	44,9%	55,1%
	Kao podstanar, ali odvojeno od roditelja staratelja	2,2%	50%	50%
	Stanujete u internatu ili domu	1,1%	100%	0%
	U stanu/kući koji je Vaše vlasništvo (ili vlasništvo supruge/e)	5,9%	36,4%	63,6%
	U stanu/kući u vlasništvu Vaših roditelja (ili roditelja supruge/e)	76,8%	23,6%	76,4%
	Nešto drugo	0,8%	33,3%	66,7%

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Mladi prema popisu iz 2013.

Grad Gračanica je jedna od trinaest lokalnih jedinica u Tuzlanskom kantonu. Prema Popisu iz 2013. godine, Tuzlanski kanton ima najviše stanovnika u FBiH, 445.028, kada se poredi s drugim kantonima. Broj mladih do 29 godina je 96.929.

Procentualni udio mladih do 29 godina u ukupnom stanovništvu TK je 22%. Kada je u pitanju FBiH, udio mladih do 29 godina je 21%, čineći TK natprosječnim.

Tabela 4. Udio mladih u ukupnom stanovništvu u FBiH

	Ukupno stanovništvo	15-19	20-24	25-29	Ukupno mladih	Udio mladih u ukupnom stanovništvu (%)
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	2.219.220	161.881	150.902	164.203	476.986	21%
TUZLANSKI KANTON	445.028	32.263	31.620	33.046	96.929	22%
KANTON SARAJEVO	413.593	26.388	25.484	31.933	83.805	20%
ZENIČKO-DOBOSKI KANTON	364.433	27.674	25.340	27.092	80.106	22%
UNSKO-SANSKI KANTON	273.261	21.328	19.541	20.912	61.781	23%
SREDNJOBOSANSKI KANTON	254.686	19.819	17.764	19.067	56.650	22%
HERCEGOVACKO-NERETVANSKI KANTON	222.007	16.497	14.626	15.752	46.875	21%
ZAPADNOHERCEGOVACKI KANTON	94.898	7.379	6.886	6.575	20.840	22%
KANTON 10	84.127	5.779	5.363	5.401	16.543	20%
POSAVSKI KANTON	43.453	3.016	2.841	2.823	8.680	20%
BOSANSKOPODRINSKI KANTON	23.734	1.738	1.437	1.602	4.777	20%

Izvor: Agencija za statistiku BiH¹

Prema Popisu² iz 2013., u ukupnom stanovništvu TK-a veći je broj žena, odnosno 227.640, u odnosu na broj muškaraca, koji iznosi 217.388. S druge strane, kada su u pitanju mlađi od 15 do 29 godina, taj broj ide u korist muškaraca i iznosi 49.712, dok je broj žena 47.217. Brojčano mlađih od 15 do 29 godina najviše ima Tuzla, tj. 22.134, dok su na drugom mjestu Živinice s 13.734. Grad Gračanica je na trećem mjestu po broju mlađih s 9.805 osoba.

Kada se gleda procentualni udio mlađih u ukupnom stanovništvu po gradovima i općinama u TK, najveći udio mlađih od 15 do 29 godina imaju Živinice s 24%, zatim Gračanica s 23% te Tuzla s 20%.

Tabela 5. Udio mlađih u ukupnom stanovništvu u Tuzlanskom kantonu

	Ukupno stanovništvo	15-19	20-24	25-30	Ukupno mlađih od 15 do 30 godina	Procentualni udio mlađih u ukupnom stanovništvu
TUZLANSKI KANTON	445.028	32.263	31.620	33.046	96.929	22%
Muško	217.388	16.556	16.209	16.947	49.712	23%
Žensko	227.640	15.707	15.411	16.099	47.217	21%
BANOVIĆI	22.773	1.687	1.721	1.806	5.214	23%
Muško	11.392	850	892	991	2.733	24%
Žensko	11.381	837	829	815	2.481	22%
ČELIĆ	10.502	817	702	671	2.190	21%
Muško	5.256	428	367	349	1.144	22%
Žensko	5.246	389	335	322	1.046	20%
DOBOJ-ISTOK	10.248	751	725	721	2.197	21%
Muško	5.061	375	371	387	1.133	22%
Žensko	5.187	376	354	334	1.064	21%
GRAČANICA	45.220	3.313	3.206	3.286	9.805	22%
Muško	21.641	1.674	1.567	1.686	4.927	23%
Žensko	23.579	1.639	1.639	1.600	4.878	21%
GRADAČAC	39.340	3.118	2.535	2.653	8.306	21%
Muško	19.234	1.577	1.308	1.315	4.200	22%
Žensko	20.106	1.541	1.227	1.338	4.106	20%
KALESIJA	33.053	2.670	2.617	2.638	7.925	24%
Muško	16.597	1.350	1.356	1.394	4.100	25%
Žensko	16.456	1.320	1.261	1.244	3.825	23%
KLADANJ	12.348	1.020	934	892	2.846	23%
Muško	6.108	525	488	445	1.458	24%
Žensko	6.240	495	446	447	1.388	22%
LUKAVAC	44.520	3.047	2.970	3.255	9.272	21%
Muško	21.786	1.575	1.568	1.704	4.847	22%
Žensko	22.734	1.472	1.402	1.551	4.425	19%

¹ Ibid.

² <https://www.popis.gov.ba/popis2013/knjige.php?id=1>

SAPNA	11.178	1.061	927	806	2.794	25%
Muško	5.739	585	510	411	1.506	26%
Žensko	5.439	476	417	395	1.288	24%
SREBRENIK	39.678	2.934	2.915	2.952	8.801	22%
Muško	19.348	1.487	1.521	1.492	4.500	23%
Žensko	20.330	1.447	1.394	1.460	4.301	21%
TEOČAK	7.424	605	589	517	1.711	23%
Muško	3.767	310	297	267	874	23%
Žensko	3.657	295	292	250	837	23%
TUZLA	110.979	6.823	7.029	8.282	22.134	20%
Muško	52.745	3.582	3.516	4.106	11.204	21%
Žensko	58.234	3.241	3.513	4.176	10.930	19%
ŽIVINICE	57.765	4.417	4.750	4.567	13.734	24%
Muško	28.714	2.238	2.448	2.400	7.086	25%
Žensko	29.051	2.179	2.302	2.167	6.648	23%

Izvor: Agencija za statistiku BiH³

Zapošljavanje i samozapošljavanje mladih

OBRAZOVANJE I NAUKA MLADIH

Prema podacima s Popisa 2013. godine, broj osoba u Gračanici sa završenom osnovnom školom kao najvišem stepenom obrazovanja iznosio je 9.413, dok je onih sa završenom srednjom školom 18.522. Ukupan broj osoba s visokom školom i fakultetima iznosio je 2.110.

Na osnovu podataka vidi se da ukupan broj mladih od 15 do 19 godina sa završenom osnovnom školom kao najvišim stepenom obrazovanja iznosi 2.229, gdje je broj učenica veći nego broj učenika. Kada je u pitanju srednja škola za kategoriju godina 15-19, broj učenika veći je u odnosu na broj učenica.

Kada govorimo o kategoriji 20-24 godine, najdominantniji je broj osoba sa srednjom školom, odnosno 2.702. Unutar ovog petogodišta broj osoba sa završenom visokom školom ili fakultetom je 227.

Kategoriju mladih od 25 do 29 godina čini 2.408 osoba sa srednjom školom. Broj mladih unutar iste starosne kategorije s fakultetom i visokom školom iznosi 489.

Tabela 6. Mladi u Gračanici od 15 do 29 godina prema najvišem završenom stepenu obrazovanja

Grad	Starost	Spol	Ukupno	Bez ikakvog obrazovanja	Nepotpuno osnovno	Osnovna škola	Srednja škola	Specijalizacija poslike	Viša škola/fakultet/fakulteta/akademija/univerzitet	
GRAČANICA	Ukupno	Ukupno	37.560	1.989	4.661	9.413	18.522	189	676	2.110
GRAČANICA	Ukupno	Muški	17.771	353	1.278	3.765	10.727	175	409	1.064
GRAČANICA	Ukupno	Ženski	19.789	1.636	3.383	5.648	7.795	14	267	1.046
GRAČANICA	15-19	Ukupno	3.313	40	29	2.229	1.012	-	3	-
GRAČANICA	15-19	Muški	1.674	22	13	1.092	546	-	1	-
GRAČANICA	15-19	Ženski	1.639	18	16	1.137	466	-	2	-
GRAČANICA	20-24	Ukupno	3.206	26	17	210	2.702	4	20	227
GRAČANICA	20-24	Muški	1.567	9	4	68	1.405	4	6	71

GRAČANICA	20-24	Ženski	1.639	17	13	142	1.297	-	14	156
GRAČANICA	25-29	Ukupno	3.286	20	26	303	2.408	5	35	489
GRAČANICA	25-29	Muški	1.686	14	15	92	1.350	3	15	197
GRAČANICA	25-29	Ženski	1.600	6	11	211	1.058	2	20	292

Izvor: Agencija za statistiku BiH⁴

Upisani studenti na visokoobrazovnim ustanovama u FBiH a s prebivalištem u Gračanici najviše su koncentrirani na Univerzitetu u Tuzli te Univerzitetu u Sarajevu. Pregledom podjele prema spolu, vidi se da na svakoj navedenoj ustanovi žene čine većinu upisanih studenata.

Tabela 7. Upisani studenti na visokoobrazovnim ustanovama u FBiH s prebivalištem u Gračanici

Upisani studenti		Univerzitet u Sarajevu		Univerzitet u Tuzli		Univerzitet u Zenici		Univerzitet u Mostaru		Sveučilište u Mostaru		Univerzitet u Bihaću		Sarajevska škola za nauku i tehnologiju		Internacionalni univerzitet u Sarajevu		
Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	
733	449	199	127	415	278	4	3	4	-	5	3	2	1	3	-	7	2	
Američki univerzitet u BiH Tuzla		Internacionalni Burch univerzitet		Internacionalni univerzitet Travnik		Internacionalni univerzitet Goražde		Evropski univerzitet "Kalloš"		Univerzitet Sveučilište Hercegovina		Univerzitet Travnik		Sveučilište/Univerzitet "Vitez" Travnik		Univerzitet modernih umjetnosti		
Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	
3	2	1	1	2	2	-	-	28	10	-	-	8	5	1	-	-	-	
Visoke škole		Vjerske visokoškolske ustanove																
Ukupno	Žene	Ukupno	Žene															
42	13	9	2															

Izvor: Federalni zavod za statistiku⁵

⁴ Popis 2013, Agencija za statistiku BiH, Obrazovne karakteristike (dostupno na: <https://www.popis.gov.ba/popis2013/knjige.php?id=4> pristupljeno: 19. 8. 2021).

⁵ Federalni zavod za statistiku (2020), Statistički bilten 306 (dostupno na: <https://docs.google.com/gview?url=http://fzs.ba/wp-content/uploads/2020/06/Visoko-obrazovanje-2019-2020-opt.pdf> pristupljeno: 15. 8. 2021).

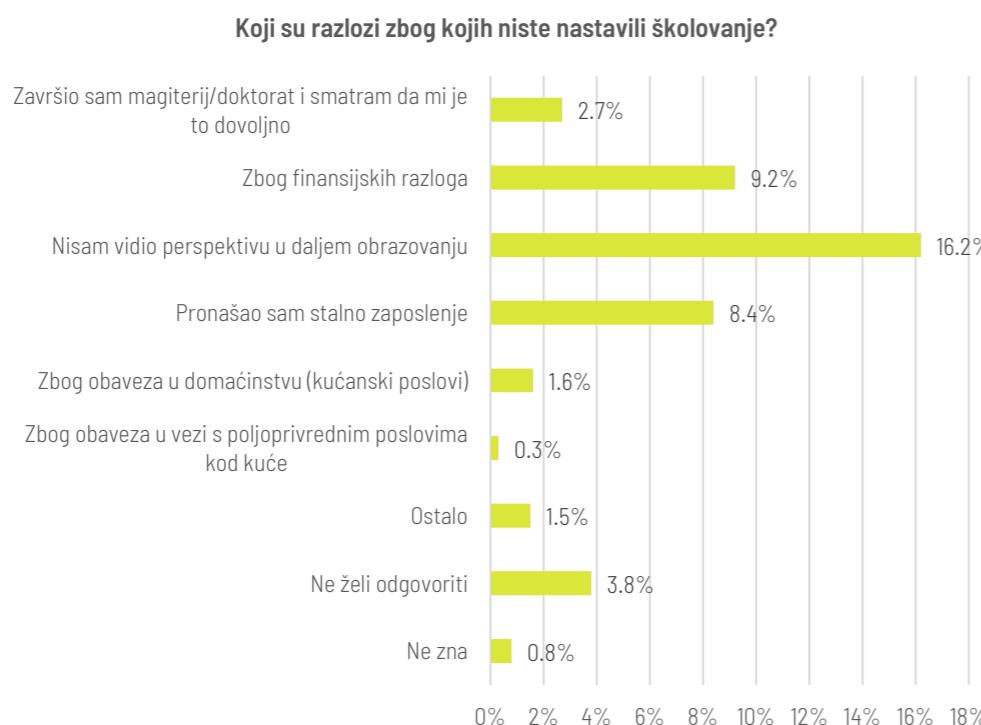
Prestanak daljeg školovanja

Prema kriterijima Evropske unije, mladi u dobi između 15 i 24 godine koji su najviše završili srednju trogodišnju školu i nisu nastavili dalje obrazovanje (formalno ili neformalno) posmatraju se kao grupa mladih koja prerano napušta obrazovni sistem. Također, ako osoba u toku obrazovanja odluči da prekine ovaj proces, navedena situacija spada pod kategoriju prestanka obrazovanja.

Na osnovu rezultata istraživanja, broj mladih koji poslije poslednjeg završenog stepena obrazovanja nisu nastavili dalje obrazovanje iznosi 38,7%. Osoba koje su upisale neku školu ili studij na višem nivou ima 59,3%. Od ukupnog broja osoba koje su nastavile dalje školovanje u nekoj školi ili na višem nivou, njih 4,5% je taj proces obrazovanja prekinulo ili nije završilo (nije steklo zvanje za koje se počelo školovati).

Razlozi nenastavljanja daljeg školovanja ili prekida trenutnog školovanja procentualno stoje navedeni u grafiku ispod. Posebno se ističu tri razloga. Prvi je da mladi nisu vidjeli perspektivu u daljem obrazovanju, procentualno ovaj razlog je odabralo njih 16,2%. Drugi razlog je odabralo 9,2% mladih, a to je nedostatak finansija. Treći dominantan razlog za 8,4% mladih je pronađak stalnog zaposlenja.

Grafik 1. Prekid školovanja

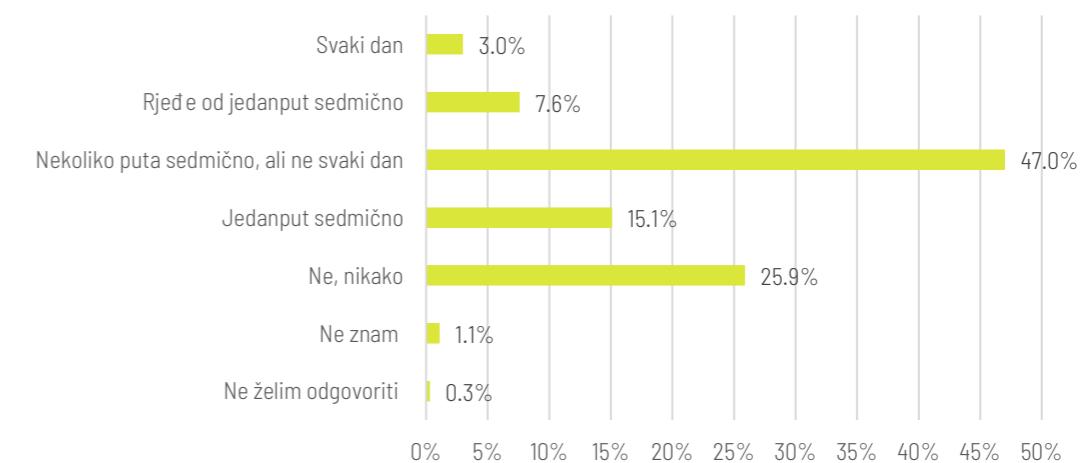
Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Praktična nastava

Organiziranje praktične nastave za učenike i studente prema rezultatima istraživanja i dalje ima prostora za napredak. Naime, više od četvrtine, tj. 25,9% mladih, nikako nije imalo praktičnu nastavu u okviru redovnog obrazovanja. Onih koji su imali praktičnu nastavu svaki dan ima 3%.

Grafik 2. Praktična nastava u obrazovanju

Da li ste i koliko često u okviru redovnog obrazovanja pohađali praktičnu nastavu?

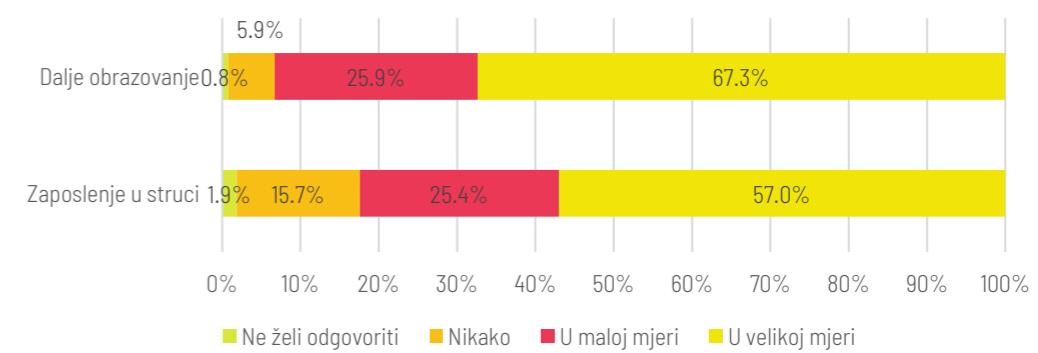
Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Adekvatnost obrazovanja

Obrazovanje i obrazovni sistem bi trebali biti na usluzi studentima i učenicima u procesu njihovog daljeg obrazovanja i zaposlenja. Prema mišljenju 57% mladih, obrazovanje koje im je pruženo u velikoj mjeri im olakšava proces zaposlenja u struci. Preko dvije trećine mladih (67,3%) smatra da im prethodno stečeno obrazovanje olakšava nastavak školovanja.

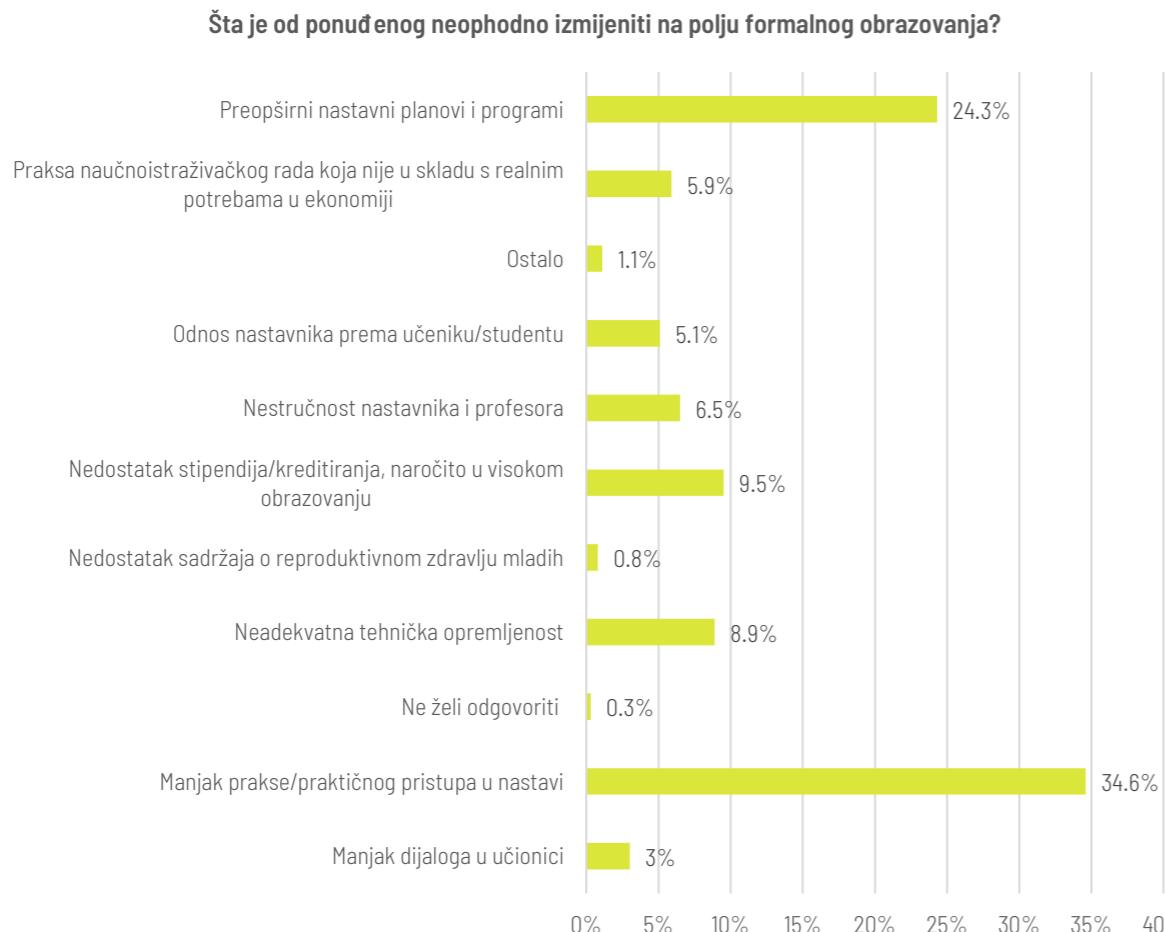
Grafik 3.
Adekvatnost
obrazovanja

U kojoj mjeri Vam obrazovanje koje ste završili ili trenutno pohađate pruža znanja i vještine potrebne za:

Na osnovu mišljenja 34,6% mladih, na polju formalnog obrazovanja potrebno je izmijeniti dosadašnji manjak praktične nastave. Prema mišljenju 24,3% mladih, nastavni planovi i programi su preopširni. Uzimajući u obzir ova dva odgovora, zajedno s ostalim navedenim kada je u pitanju formalno obrazovanje, unapređenje na navedenim poljima iziskuje posebnu pažnju.

Grafik 4. Potrebne izmjene u formalnom obrazovanju

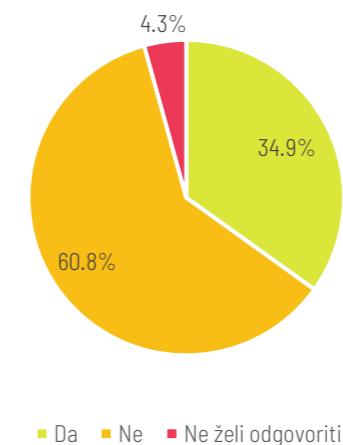
Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Kursevi

Pohađanje kurseva ili drugih vidova obuke je praksa kod više od trećine mladih u Gračanici, tačnije kod njih 34,9%. S druge strane, 60,8% mladih nije pohađalo nijedan kurs.

Grafik 5. Pohađanje kurseva

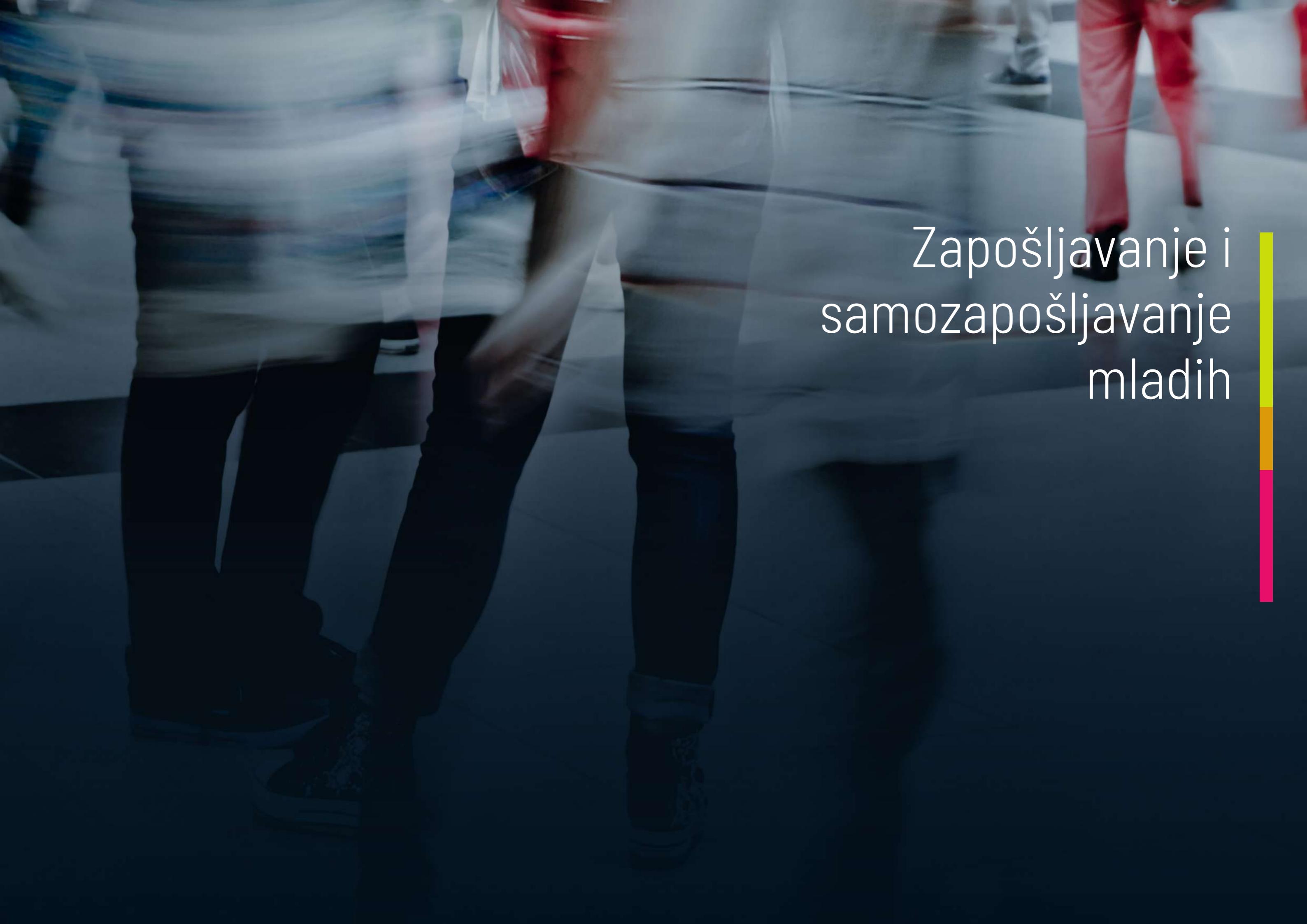
Jeste li IKAD pohađali neki kurs ili bilo koji oblik obuke koji nije u programu redovnog obrazovanja?

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Među temama kurseva koje su mladih u Gračanici pohađali dominiraju strani jezici, od kojih se ističu engleski i njemački jezik. Zatim slijede kursevi vezani za informatiku te kursevi vezani za društvenu angažiranost, prava i aktivizam.

Kada je u pitanju pohađanje nekog kursa, procenat onih koji bi to željeli u budućnosti je 38,6%, dok 26,5% ne bi pohađalo neki kurs.

A blurred background image showing several people walking on a city street. The focus is on the text in the foreground.

Zapošljavanje i
samozapošljavanje
mladih

ZAPOŠLJAVANJE I SAMOZAPOŠLJANJE MLADIH

Po osnovu dostupnih rezultata popisa vezanih za zapošljavanje mladih u gradu Gračanici, vidimo da je od ukupnog broja mladih do 24. godine, koji iznosi 6.519, zaposleno bilo 1268. Procentualno je to 19,5% od navedene kategorije mladih. Broj muškaraca je veći od broja žena u svim navedenim kategorijama.

Tabela 8. Zaposlenost mladih u Gračanici od 15 do 24 godine

	Stanovništvo od 15 do 24	Radno sposobno	Zaposleno	Nezaposleno
15-24 ukupno	6.519	2267	1268	999
15-24 muškarci	3241	1399	790	609
15-24 žene	3278	868	478	390

Izvor: Agencija za statistiku BiH

Podatak o nezaposlenosti mladih treba uzeti s rezervom imajući na umu da je prikazani procent (ne)zaposlenosti izračunat na osnovu vlastite procjene mlade osobe.

Uzimajući u obzir dob ispitanika, druga istraživanja, postojanje rada na crno i različite metodologije koje se koriste za istraživanje tržišta rada, vrlo teško se može odrediti precizna stopa nezaposlenosti mladih u nekoj lokalnoj zajednici.

Na osnovu odgovora na upitnik, gotovo tri petine mladih je nezaposleno, odnosno 58,3%. Procent zaposlenih na puno radno vrijeme iznosi 24,6%.

Pregledom ukupnog broja nezaposlenih po petogodišnjima, najveći procent zauzima starosna dob od 15 do 19 godina, odnosno 65,3%.

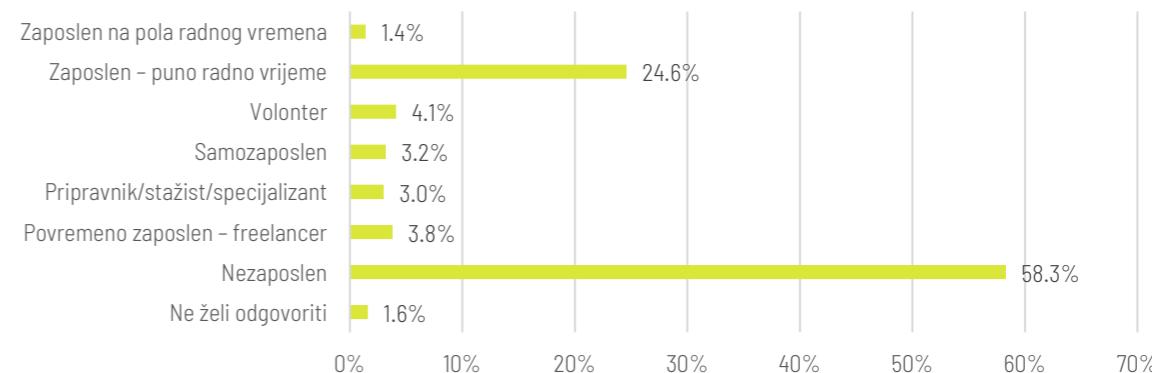
Druga starosna grupa, od 20 do 24 godine, procentualno zauzima 29,2%. Prve dvije grupe su uglavnom generacije srednjoškolaca i studenata.

Najstarija starosna grupa, od 25 do 30 godina, ujedno je i procentualno najmanja u udjelu nezaposlenih s 5,6%.

Pregledom najdominantnijih odgovora po spolnoj strukturi vidimo da među nezaposlenim mladim osobama žene čine većinu s 57,9% u odnosu na muškarce s 42,1%. S druge strane, u kategoriji zaposlenih na puno radno vrijeme muškarci su dominantni sa 67% u odnosu na žene, koje čine 33%.

Grafik 6. Radni status

Koja od sljedećih kategorija najbolje opisuje Vašu situaciju TOKOM PROŠLE SEDMICE kada je u pitanju formalni radni status? Jeste li bili zaposleni na puno radno vrijeme, pola radnog vremena, nezaposleni ili nešto drugo?

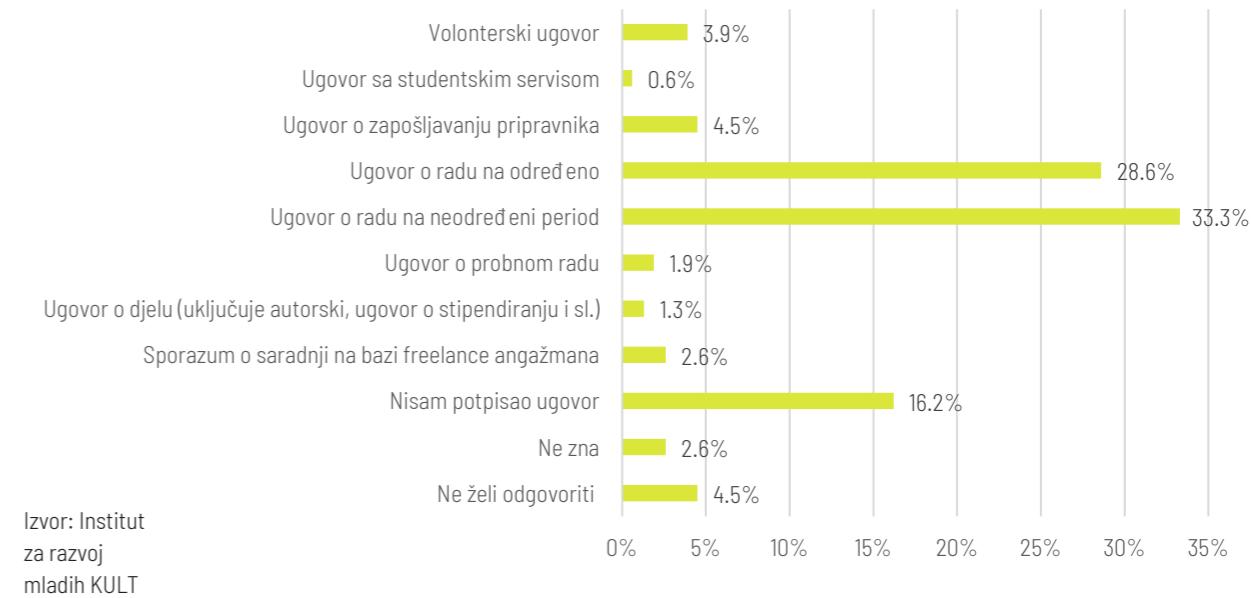
Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Vrsta ugovora koji zaposleni mlađi imaju

Pregled prema vrsti ugovora koji imaju zaposlene mlade osobe iz Gračanice pokazuje tri grupe koje se ističu. Jedna trećina zaposlenih mladih ima ugovor na neodređeni period, odnosno njih 33,3%. Također, malo više od jedne četvrtine zaposlenih mladih ima ugovor o radu na određeni period, odnosno 28,6%. Mlade zaposlene osobe koje nisu potpisale nikakav ugovor procentualno čine 16,2%. Više od dvije trećine zaposlenih mladih se izjasnilo da prima platu redovno bez kašnjenja, tj. njih 76%.

Grafik 7. Vrsta ugovora

Vrsta ugovora koji zaposleni imaju

Zaposlenost u odnosu na struku

Prema odgovorima u istraživanju, 31,2% mladih smatra da je zaposleno u struci za koju se školovalo. Onih koji smatraju da djelimično rade u struci za koju su se školovali ima 27,9%. Procent onih koji ne smatraju da su se zaposlili u struci za koju su se školovali je 31,2%, a jednak je procent i onih koji smatraju da rade u struci za koju su se i obrazovali.

Grafik 8.
Zaposlenost u struci

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Razlog nezaposlenosti

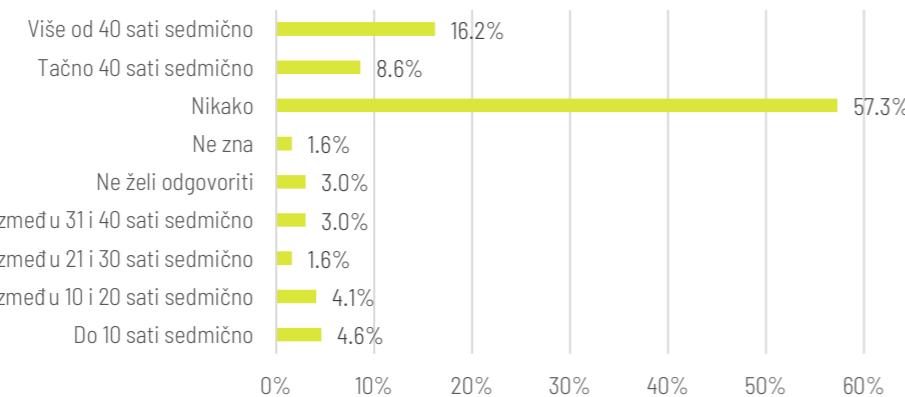
Više od tri četvrtine ispitanih i dalje je u obrazovnom procesu, procentualno 78,7%. S druge strane, 10,7% mladih u Gračanici koji su nezaposleni aktivno traži posao.

„Pod aktivnim traženjem posla i raspoloživosti za rad, pored uvjeta propisanih Zakonom, podrazumijevaju se sva djelovanja nezaposlene osobe i Službe usmjerena na pronalaženje zaposlenja koje odgovara stručnim, radnim i osobnim sposobnostima i vještinama nezaposlene osobe.“

Kada su u pitanju mladi koji su zaposleni, 16,2% njih provodi više od 40 sati sedmično na poslu, dok onih koji provode 40 sati sedmično na poslu ima 8,6%.

Grafik 9.
Radni sati

Koliko sati sedmično ste (u prosjeku) obavljali bilo kakav plaćeni posao u toku prošlog mjeseca?

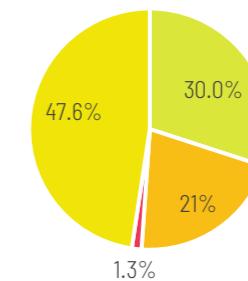

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Nezavisno od toga da li su mladi zaposleni ili ne, njihov procent registriranih na birou iznosi 30%. Naime, u ovu grupu spadaju i mladi koji rade po ugovoru o djelu ili nemaju potpisani ugovor za posao koji obavljaju, odnosno rade na crno. S druge strane, 47,6% mladih je i dalje u procesu obrazovanja. Procentualno se 21% mladih izjasnilo da nije na birou za zapošljavanje.

Grafik 10.
Registracija na birou

Nezavisno od toga da li ste zaposleni ili ne, jeste li registrirani na birou za zapošljavanje?

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

■ Da ■ Ne ■ Ne želi odgovoriti ■ Ne, još uvijek sam u procesu obrazovanja (čak/student)

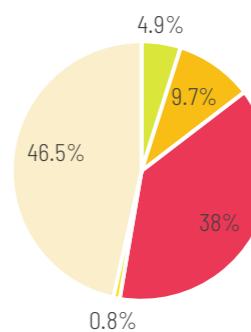
Mladi u Gračanici imaju izrazito mali procent mobilnosti kada je u pitanju rad u drugim općinama i lokalnim zajednicama ili rad izvan granica BiH. Naime, 89,2% mladih u Gračanici nije radilo izvan svoje lokalne zajednice. Kada je u pitanju rad izvan granica BiH, taj procent se penje na 94,6% onih koji nisu radili.

Diskriminacija i zlostavljanje na radnom mjestu

Prema rezultatima analize, 4,9% mladih u Gračanici često je bilo svjedokom nekog oblika zlostavljanja na poslu. Procent onih koji su rijetko bili svjedoci iznosi 9,7%.

Grafik 11.
Zlostavljanje na poslu

Jeste li, kroz radno iskustvo, bili svjedok nekog oblika zlostavljanja na poslu usmjerenog na Vas ili Vaše kolege? Razmislite o situacijama pretjeranih zahtjeva i pritisaka na radnike, te zlostavljanja na radnom mjestu.

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

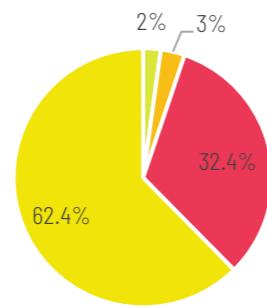
■ Da, često ■ Da, rijetko ■ Ne ■ Ne želi odgovoriti ■ Nije zaposlen niti je ranije bio zaposlen

Percepcija mita i korupcije pri zapošljavanju

Prema odgovorima u anketama, samo 4,3% mladih je svjedočilo direktnoj kupovini radnog mesta, dok je preko polovine mladih čulo za neki slučaj kupovine, odnosno njih 58,6%. S druge strane, 36,8% mladih nije svjedočilo ili nije upoznato na bilo koji način o kupovini radnog mesta. Dolazak do posla u javnoj administraciji putem podmićivanja je učestala praksa prema mišljenju 62,4% mladih u Gračanici. Samo 3% mladih je mišljenja da takva praksa ne postoji.

Grafik 12.
Kupovina
posla u javnoj
administraciji

Smatrate li da je podmićivanje kako bi se dobio posao u JAVNOJ ADMINISTRACIJI učestala praksa u našem društву?

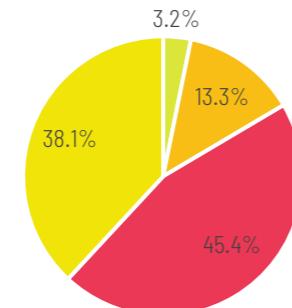
Izvor: Institut
za razvoj
mladih KULT

- Ne želi odgovoriti
- Takva praksa ne postoji
- Takva praksa postoji, ali nije učestala
- To je prisutno u većini slučajeva

Mišljenja mladih prema podmićivanju kako bi se dobilo radno mjesto u privatnim firmama je nešto procentualno drugačije u odnosu na zaposlenje u javnoj administraciji. Manje od polovine mladih smatra da je takva praksa učestala i u privatnim firmama, odnosno 45,4%, dok je 13,3% onih koji su mišljenja da takva praksa ne postoji.

Grafik 13.
Kupovina
posla u
privatnim
firmama

Smatrate li da je podmićivanje kako bi se dobio posao u PRIVATNIM FIRMAMA učestala praksa?

Izvor: Institut
za razvoj
mladih KULT

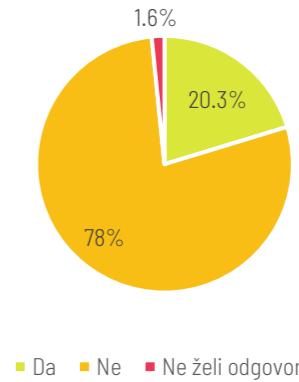
- Ne želi odgovoriti
- Takva praksa ne postoji
- Takva praksa postoji, ali nije učestala
- To je prisutno u većini slučajeva

Vladini programi zapošljavanja

Malo više od petine mladih u Gračanici čulo je za neki vladin program zapošljavanja, tj. njih 20,3%. Procent onih koji nisu čuli veći je od tri četvrtine, odnosno iznosi 78%.

Grafik 14.
Poznavanje
vladinih
programa za
zapošljavanje

Jeste li čuli za neki VLADIN program za zapošljavanje?

Izvor: Institut
za razvoj
mladih KULT

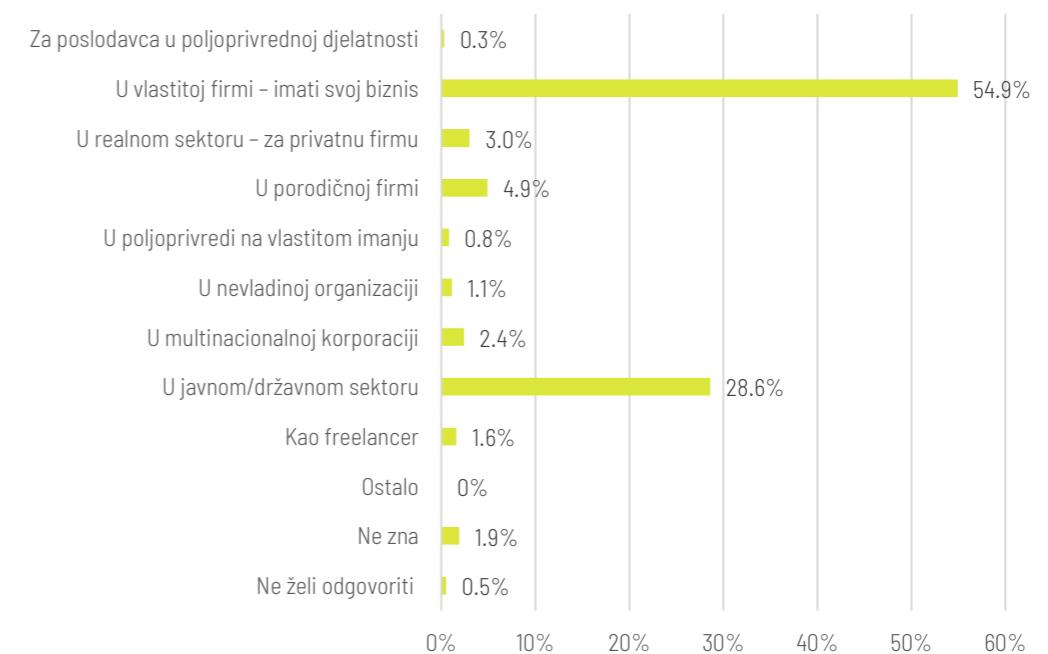
- Da
- Ne
- Ne želi odgovoriti

Od ukupnog broja mladih Gračanice koji su čuli za neki vladin program zapošljavanja, samo 5,3% njih su bili i korisnici nekog programa.

Najbolje radno mjesto je vlastiti biznis za 54,9% mladih u Gračanici. Drugi najistaknutiji odgovor jeste rad u državnom sektoru, što kao najbolje radno mjesto vidi 28,6% mladih.

Grafik 15.
Najbolje radno
mjesto

Prema Vašem mišljenju, gdje je najbolje raditi?

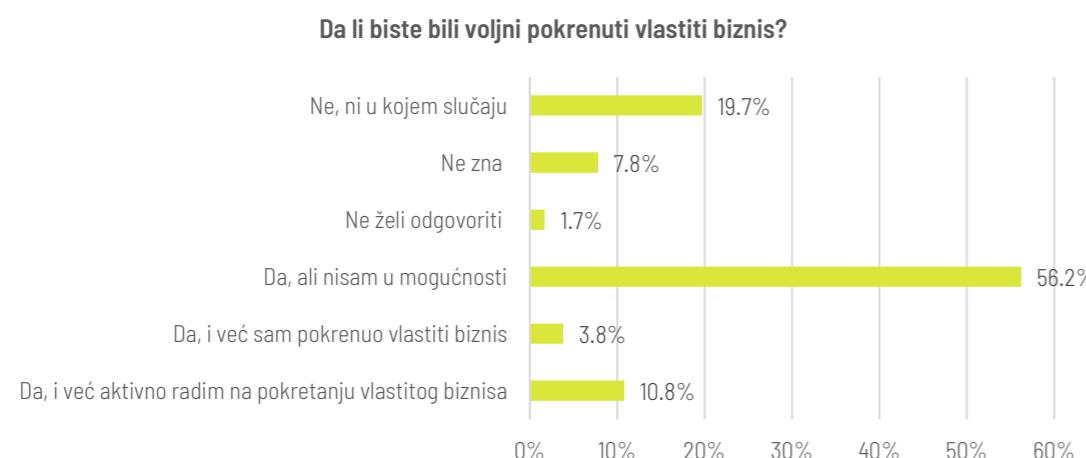

Izvor: Institut
za razvoj
mladih KULT

Pokretanje vlastitog biznisa

Više od polovine mladih, odnosno 56,2%, bi u Gračanici pokrenulo vlastiti biznis ali nisu u mogućnosti. Onih koji je ne bi pokretali vlastiti biznis ima 19,7%, dok procent onih koji aktivno rade na pokretanju biznisa iznosi 10,8%.

Grafik 16. Pokretanje vlastitog biznisa

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Više od polovine mladih, tačnije njih 60%, za pokretanje biznisa treba finansijsku podršku. Naredne dvije vrste podrške koje su procentualno najzastupljenije jesu pravna podrška s 21,9% te savjetodavna/mentorska podrška s 19,5%.

Grafik 17. Potrebna podrška za pokretanje biznisa

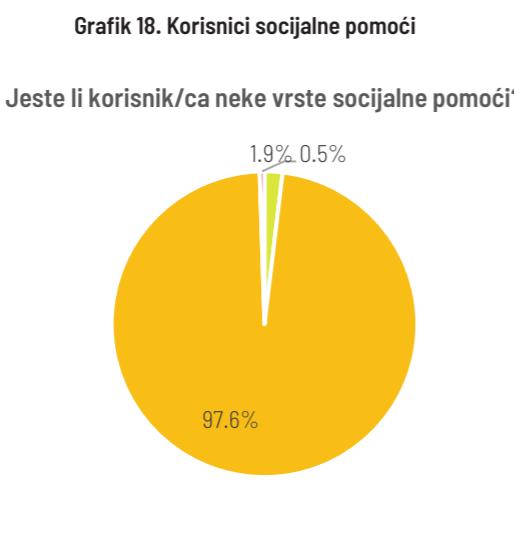

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Socijalna briga o mladima

SOCIJALNA BRIGA O MLADIMA

Redovnih korisnika socijalne pomoći u kategoriji mladih osoba ima 1,9%. Također, prema odgovorima u anketi, osoba s invaliditetom u kategoriji mladih osoba ima 1,1%.

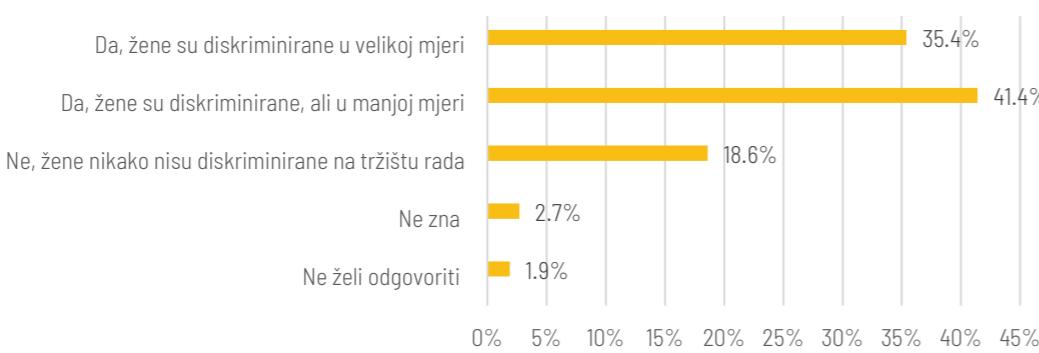
Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Diskriminacija žena

Prema mišljenju 35,4% mladih u Gračanici, žene su diskriminirane u velikoj mjeri. S druge strane, 18,6% mladih smatra da žene nisu nikako diskriminirane.

Grafik 19.
Diskriminacija žena

Da li, i ako da, u kojoj mjeri, se prema ženama i djevojkama vrši diskriminacija na tržištu rada (npr. poslodavci radije zapošljavaju muškarce nego žene, žene su manje plaćene nego muškarci itd.)?

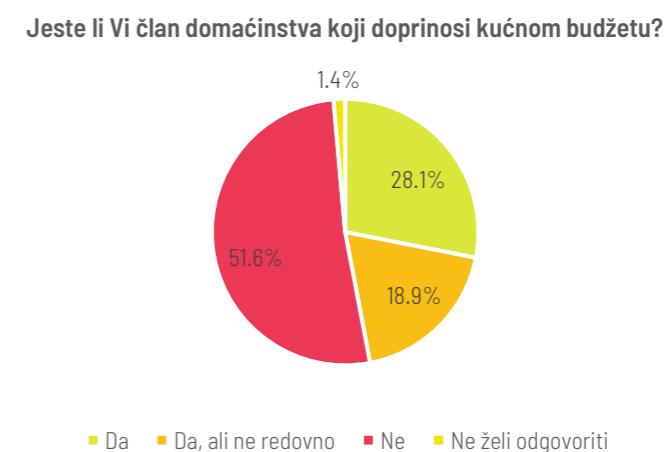

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Doprinos kućnom budžetu

Više od četvrtine mladih doprinosi kućnom budžetu, odnosno njih 28,1%. Udio žena među mladima koji doprinose budžetu iznosi 37,5%, dok je udio muškaraca 62,5%. Najveći procent mladih ne doprinosi kućnom budžetu i iznosi 51,6%.

Grafik 20.
Doprinos kućnom budžetu

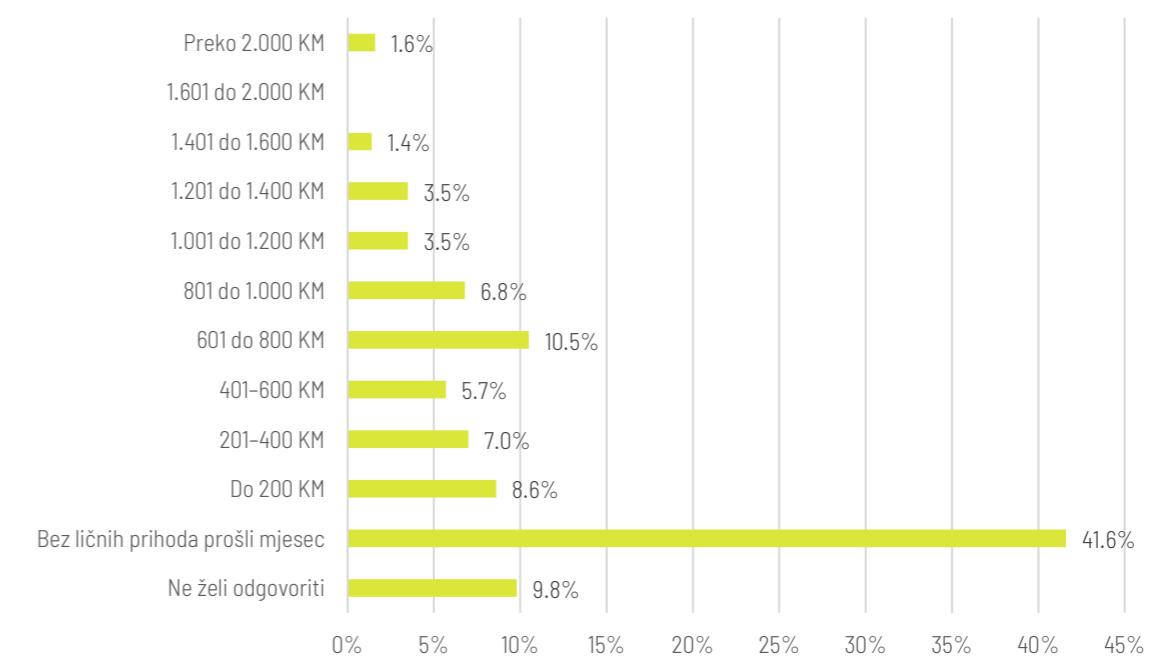

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Kada su u pitanju ukupni lični prihodi, najdominantnija grupa su mlađi bez ličnog prihoda u referentnom periodu (prethodni mjesec) i čine 41,6%. Prihode od 601 KM do 800 KM je u istom periodu imalo 10,5% mlađih obuhvaćenih istraživanjem.

Grafik 21. Lični prihodi

S kartice ispod odaberite iznos koji odgovara VAŠIM UKUPNIM LIČnim PRIHODIMA tokom PROŠLOG MJESECA iz svih izvora.

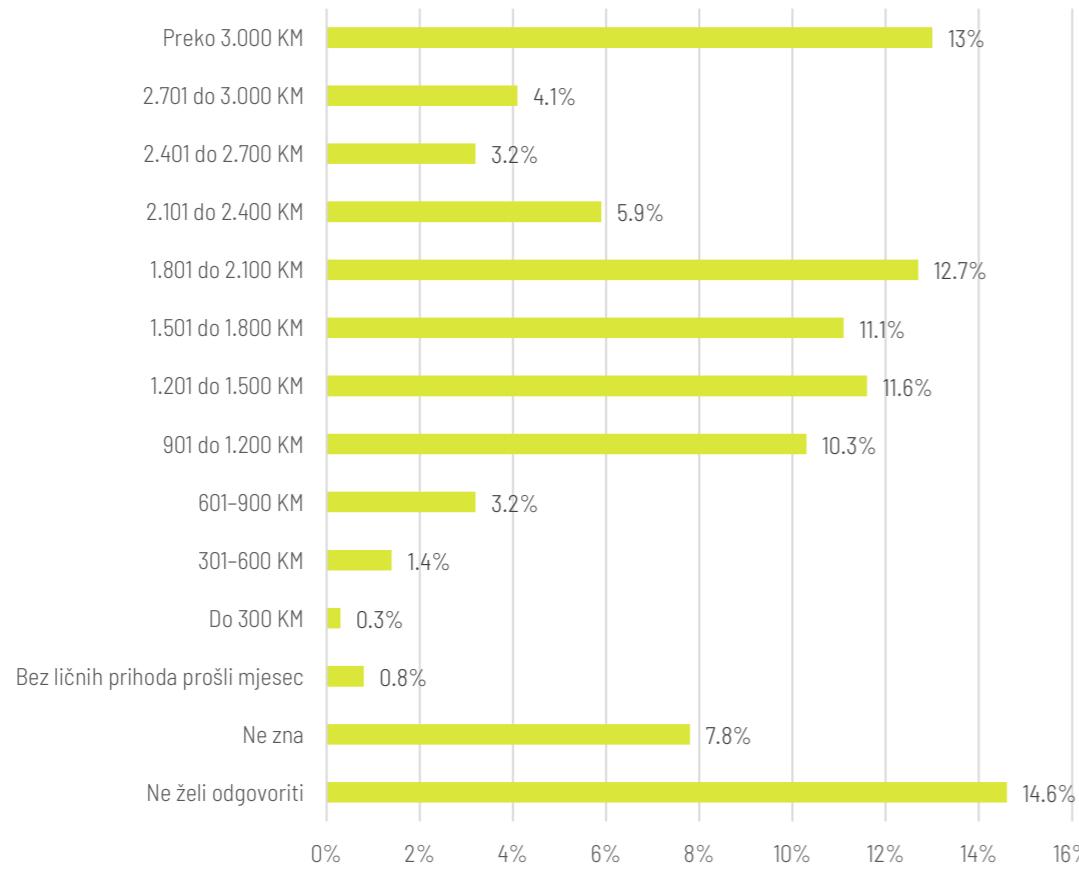

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Kada je riječ o ukupnim prihodima svih članova domaćinstva, postojao je značajan otklon prema odgovorima, tj. 14,6% njih nije željelo da odgovori, dok 7,8% nije znalo odgovor. Prema odgovorima vidimo da je 13% mladih prikazalo da ukupni prihodi članova domaćinstva iznose preko 3.000 KM.

Grafik 22. Ukupni prihodi svih članova domaćinstva

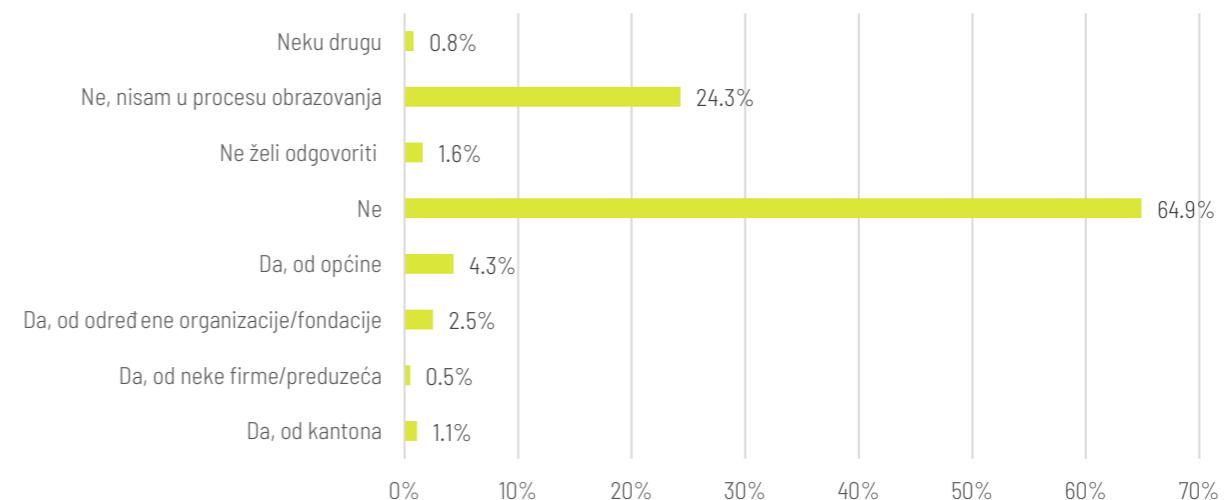
S kartice ispod odaberite iznos koji odgovara UKUPNIM PRIHODIMA SVIH ČLANOVA VAŠEG DOMAĆINSTVA TOKOM PROŠLOG MJESECA, uključujući i Vas lično – uključiti osim redovnih prihoda i honorare i sve ostale izvore prihoda.

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Stipendije

Gotovo dvije trećine mladih u Gračanici ne prima stipendiju, odnosno 64,9%. Također, 24,3% mladih nije u procesu obrazovanja. Od onih koji su odabrali opciju da primaju stipendiju, najviše ih prima stipendiju od općine, odnosno 4,3% mladih.

Grafik 23. Stipendije**Primate li stipendiju od nekoga?**

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Kada su u pitanju iznosi stipendija, mladih koji primaju stipendiju u iznosu do 100 KM je 35,2%. Stipendiju između 101 KM i 1000 KM također prima 35,2% mladih. Ostatak su oni koji nisu željeli odgovoriti.

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

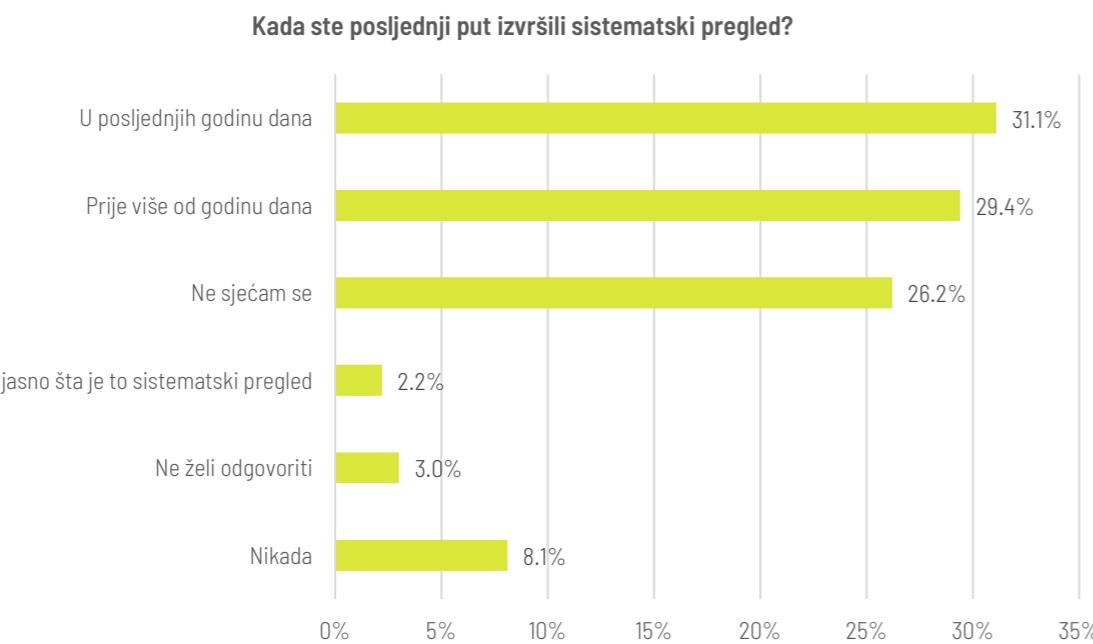

Zdravstvena
zaštita

ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Prema analizi rezultata, 31,1% mladih iz grada Gračanice obavilo je sistematski pregled u posljednjih godinu dana. Onih koji se ne sjećaju kada su obavili posljednji sistematski pregled ima više od jedne četvrtine, odnosno 26,2%. Mladi koji nikada nisu obavili sistematski pregled čine 8,1% ispitanika.

Grafik 24. Sistematski pregled

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Najčešći razlog zbog kojeg mlade osobe obavljaju sistematski pregled jesu vozačka dozvola i zaposlenje, tj. 56,7% njih je obavilo pregled s ovim razlogom. Drugi najčešći razlog jeste samoinicijativno, i to za 19,2% mladih. Treći značajan razlog su zdravstveni problemi i preporuka ljekara, i ovaj odgovor je navelo 16,9% mladih.

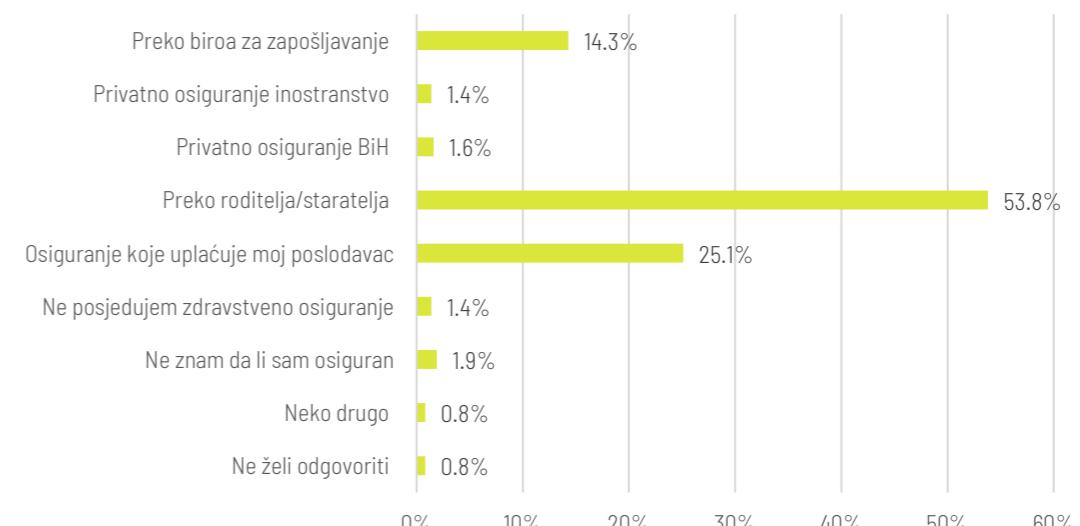
Prema rezultatima istraživanja, 34,6% mladih djevojaka u Gračanici nikada nije uradilo ginekološki pregled, dok 8,9% njih nije željelo da odgovori na ovo pitanje. Najčešće godine kada urade prvi ginekološki pregled su između 16 i 20 godina.

U prethodnoj godini manje od petine djevojaka uradilo je najmanje jedan ginekološki pregled, odnosno 18,4% njih. Nijedan pregled u posljednju godinu dana nije imalo 11,1% djevojaka, dok je procent onih koje su uradile dva pregleda 10,1%.

Najviše mladih je osigurano preko roditelja/staratelja, odnosno 53,8%. Važno je napomenuti da je dobar dio ispitanih i dalje u procesu učenja i studiranja te živi kod roditelja. Jedna petina mladih, tačnije 25,1%, osigurana je od poslodavca.

Grafik 25. Zdravstveno osiguranje

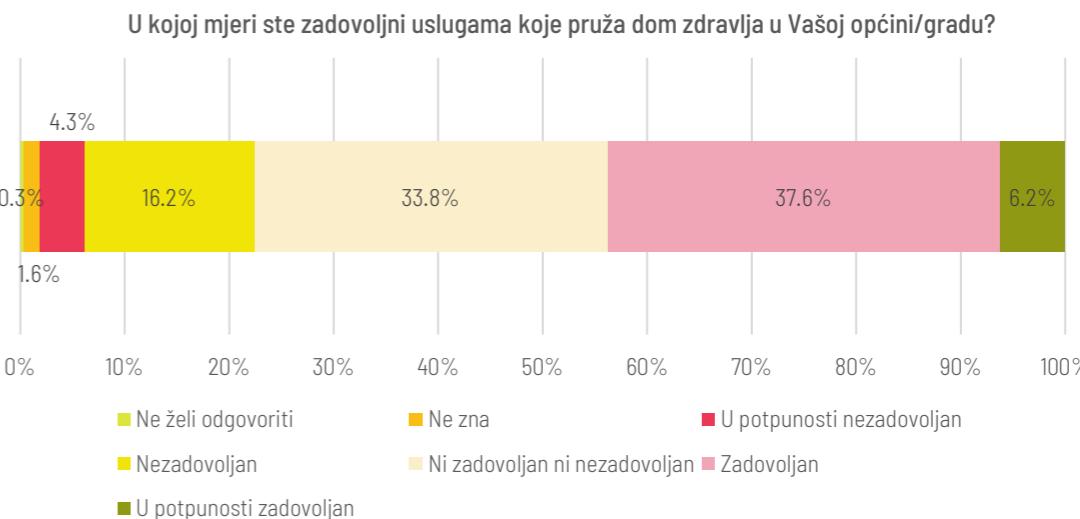
Vrsta zdravstvenog osiguranja koje posjedujete

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Zadovoljstvo ili potpuno zadovoljstvo uslugama koje pruža dom zdravlja u njihovom mjestu iskazalo je 43,8% mladih u Gračanici. Oko trećina je bila neutralna, odnosno 33,8%.

Grafik 26. Zadovoljstvo uslugama doma zdravlja

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Mladi u Gračanici većinom ne znaju da li postoje specifične zdravstvene usluge namijenjene isključivo mladima, i u ovu grupu spada njih 84,9%. Samo 1,6% mladih je koristilo navedene usluge, a 11,9% mladih je upoznato s njima, ali ih nije koristilo.

Seksualna aktivnost

Prema analizi istraživanja, 31,4% mladih u Gračanici je seksualno aktivno. Od onih koji su se izjasnili da su aktivni, muškarci čine 48,3%, dok žene čine 51,7%. U posljednjoj godini dana intimni odnos s jednom osobom imalo je 86,2% mladih, dok je odnos s dvije ili više osoba imalo 6,9% mladih.

Konsumiranje duhana i alkohola

Više od 20 cigareta dnevno konzumira 3,5% mladih u Gračanici. Procent onih koji konzumiraju do 10 cigareta dnevno iznosi 9,5%, a onih do 20 cigareta 7,6%. Mladih koji su se izjasnili da ne konzumiraju cigarete ima 71,4%.

Konsumiranje alkohola 2 do 3 puta mjesечно potvrdilo je 10,8% mladih. Više od jedne polovine mladih iskazalo je da nikako ne konzumira alkohol, odnosno 58,6%. Procent mladih koji izjavljuju kako ne konzumiraju opojne droge je daleko veći i iznosi 93,8%. Broj onih koji su ih konzumirali do pet puta u posljednjih mjesec dana iznosi 0,5%.

Visok je procent mladih koji ne konzumiraju nargilu, 77,6%, dok procent onih koji je konzumiraju više puta sedmično iznosi 3,2%.

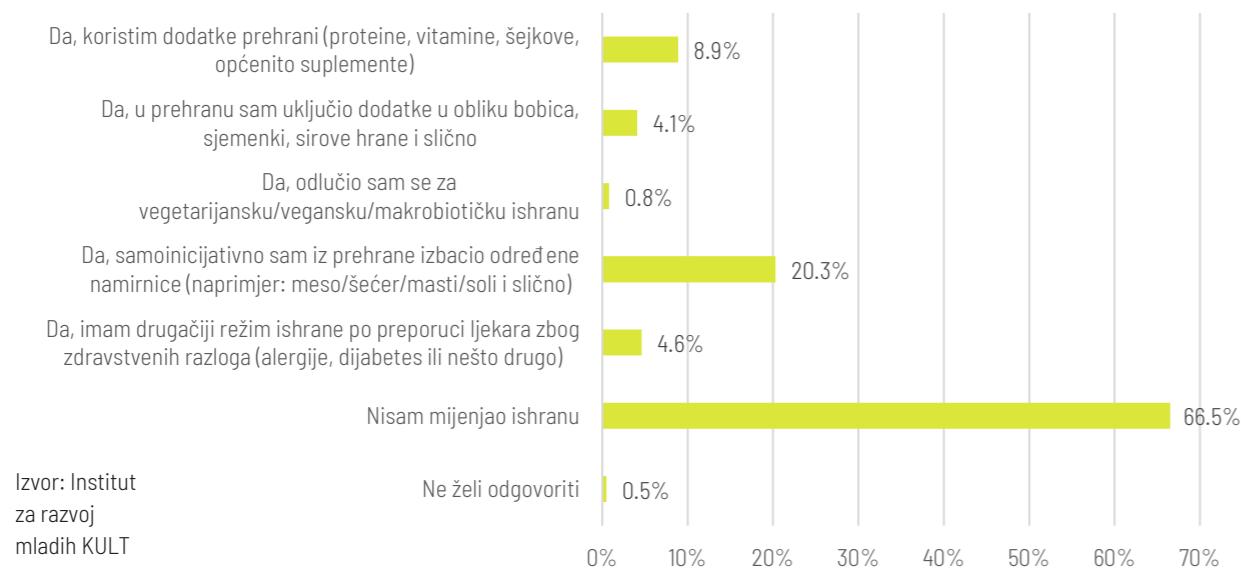
Kada su u pitanju sportske aktivnosti, gotovo četvrтina mladih se ne bavi nikako rekreativnim aktivnostima, odnosno njih 45,4%. S druge strane, procent onih koji se bave sportskim aktivnostima 2 do 3 puta sedmično je 14,1%. Procent mladih koji se bave aktivnostima svaki dan iznosi 11,1%.

Najdominantnije vrste sporta kojima se mladi bave su ekipni (nogomet, odbojka, košarka) te treniranje u teretani.

Prema analizi prikupljenih podataka, u posljednjih godinu dana 66,5% mladih nije mijenjalo način ishrane. S druge strane, samoinicijativno mijenjanje ishrane poduzelo je 20,3% mladih.

Grafik 27.
**Promjena
ishrane**

Da li ste u posljednjih godinu dana promijenili svoju ishranu na neki od sljedećih načina:

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Usluge psihologa

Više od jedne petine mladih u Gračanici je koristilo usluge psihologa, odnosno njih 20,5%.

Od onih koji nisu koristili usluge psihologa, 94,5% navelo je da nisu imali potrebe za tim. S druge strane, 2,7% mladih je imalo potrebu za navedenom uslugom ali nije znalo kome da se obrati.

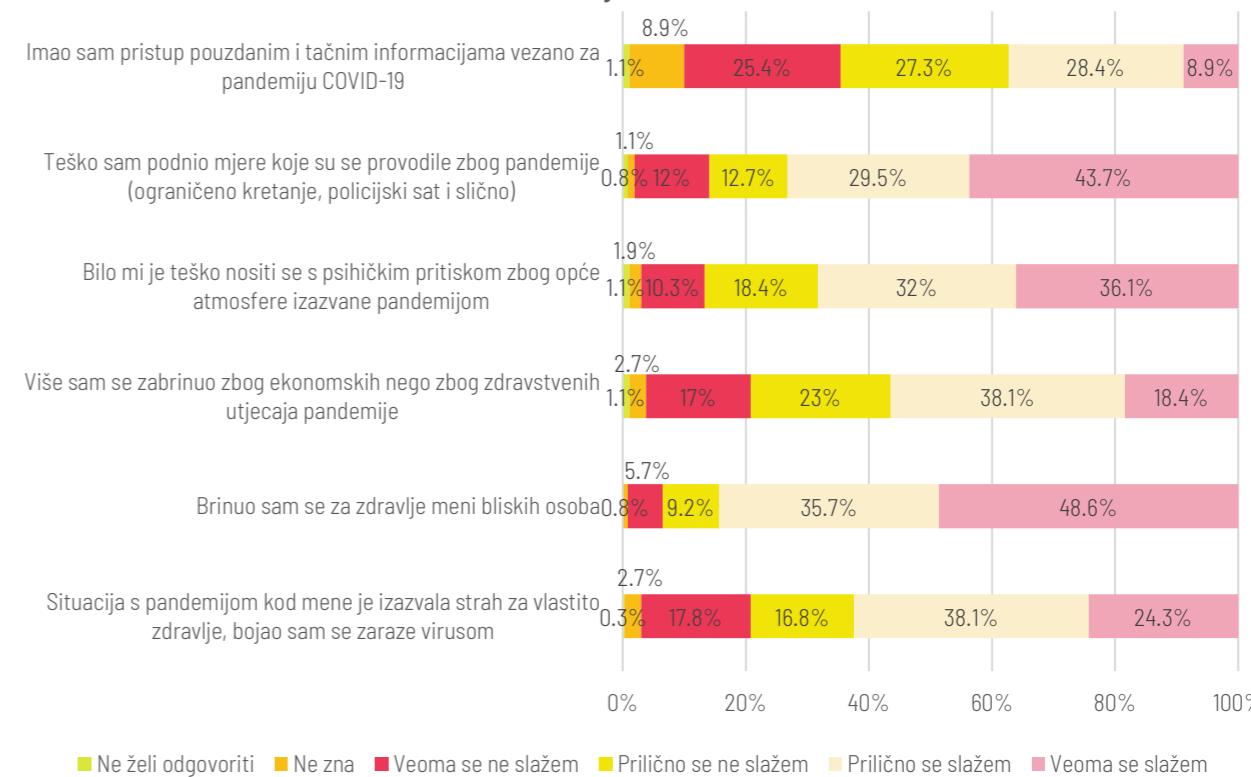
Od onih koji su koristili usluge psihologa, procentualno se njih 56,6% izrazilo da su im one koristile, dok 23,7% mladih to nije moglo ocijeniti. Ostatak procentualno ili ne želi odgovoriti ili smatra da im nije koristilo.

Pandemija COVID-19

Pandemija COVID-19 se posebno odrazila na živote mladih ljudi. Najveći strah ili brigu mladi su iskazali kada je u pitanju zdravlje bliskih osoba, 84,3% njih je bilo zabrinuto za zdravlje svojih najbližih. Teško podnošenje mjera zatvaranja i ograničenog kretanja iskusilo je 73,2% mladih.

Grafik 28. Utjecaj pandemije COVID-19 na mlađe

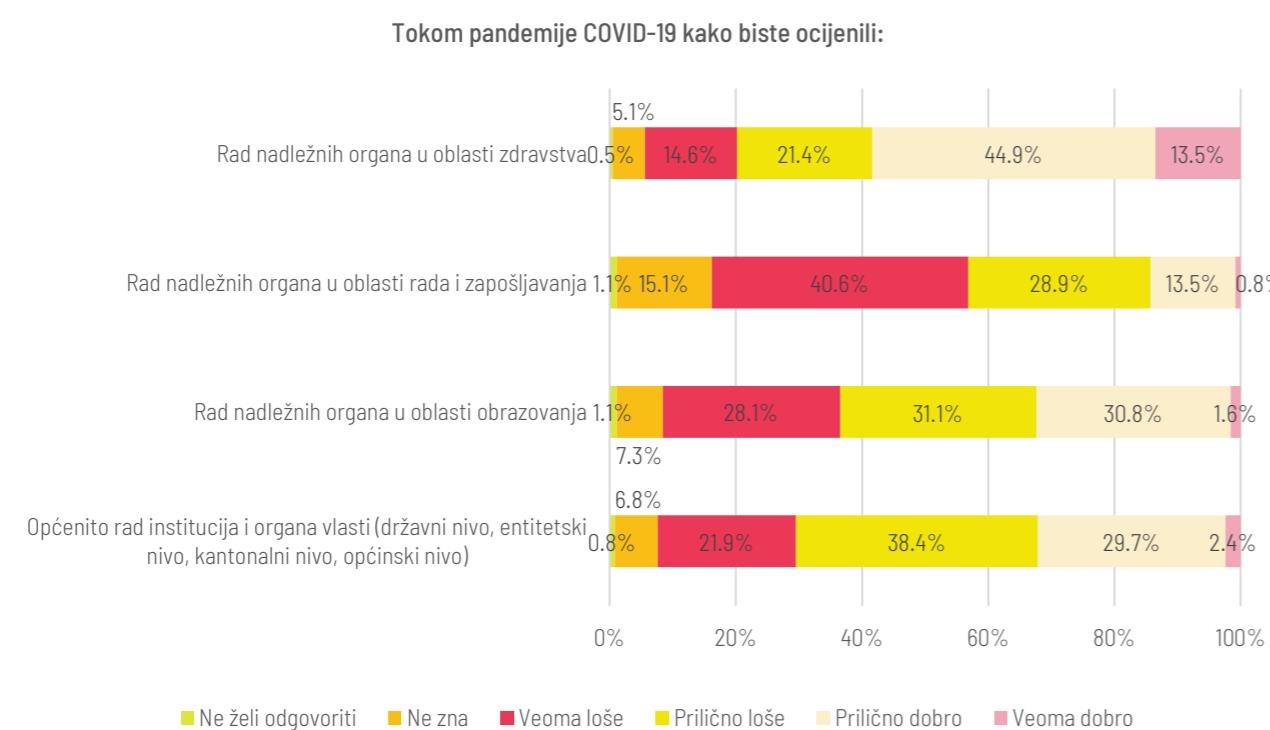
Molimo Vas da označite u kojoj mjeri se slažete ili ne slažete sa svakom od ispod navedenih izjava.

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Najbolje ocjene tokom pandemije COVID-19 od mladih su dobole institucije u oblasti zdravstva, tj. prilično dobro 44,9% i veoma dobro 13,5%. Najlošije ocjene je dobio rad nadležnih organa u oblasti zapošljavanja, prilično dobro 13,5% i veoma dobro 0,8%.

Grafik 29. Ocjena rada institucija tokom pandemije COVID-19

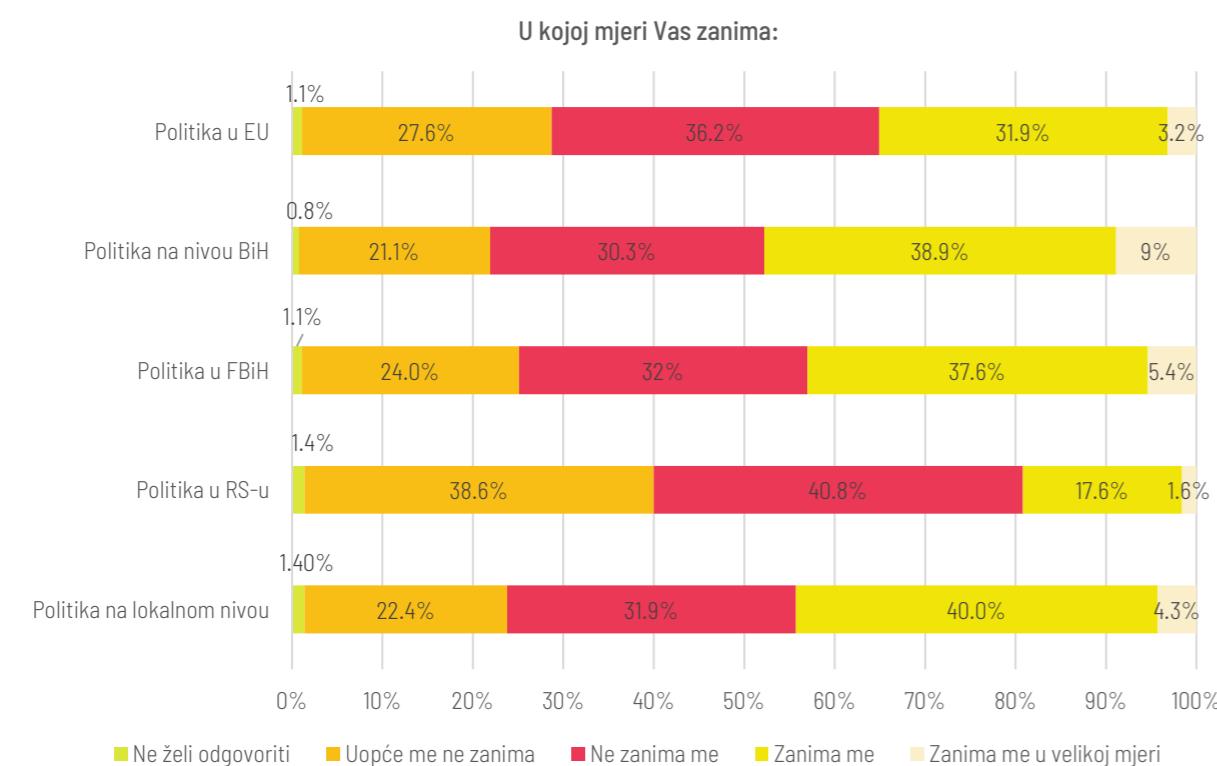
Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Aktivizam mladih (učešće, volontiranje, mobilnost mladih)

AKTIVIZAM MLADIH (učešće, volontiranje, mobilnost mladih)

Interes za politiku (zanimalo me i zanimalo me u velikoj mjeri) mladi u Gračanici su iskazali najviše za politiku na nivou BiH s 47,9%, politiku na lokalnom nivou s 44,3% i politiku u FBiH s 43%.

Grafik 30. Zanimanje za politiku

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

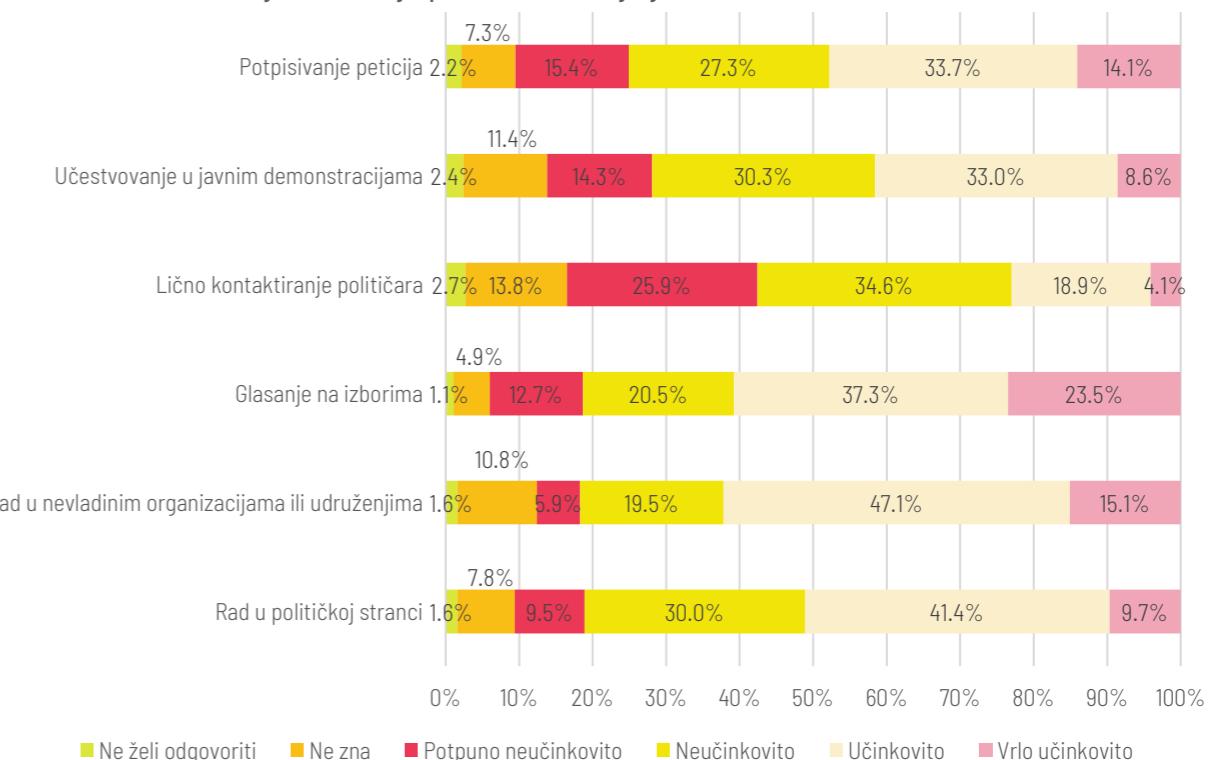
Promjene u društvu

Vid promjene (učinkovito i vrlo učinkovito) u društvu mladi u Gračanici vide najviše kroz djelovanje u nevladinim organizacijama (62,2%) i glasanje na izborima (60,8%). Također, više od polovine mladih, tj. 51,1%, vidju promjene u društvu kroz rad u političkim strankama.

Lično kontaktiranje političara smatra se, prema mišljenju mladih u Gračanici, najmanje učinkovitim, s procentom od 23%.

Grafik 31. Utjecaj pojedinca na promjene u društvu

Postoji više načina na koje pojedinac može utjecati na promjene u društvu. Molimo Vas da ocijenite koliko je, prema Vašem mišljenju, učinkovit svaki od navedenih.

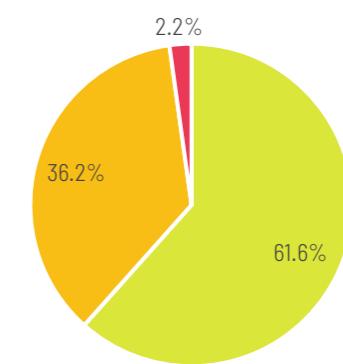

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Izlaznost mladih na posljednjim izborima u BiH, prema podacima CIK-a, pokazuje procent od 51,45%. Prema rezultatima odgovora, izlaznost mladih na izbore u Gračanici iznosila je 61,6%.

Grafik 32.
Izlaznost na
prethodne
izbore

Jeste li glasali na prošlim izborima?

Izvor: Institut
za razvoj
mladih KULT

Da Ne Ne želi odgovoriti

Nema velike razlike unutar spolova kada je u pitanju izlaznost na izbore. Naime, procent muškaraca koji su glasali iznosi 63,3%, a žena 59,9%.

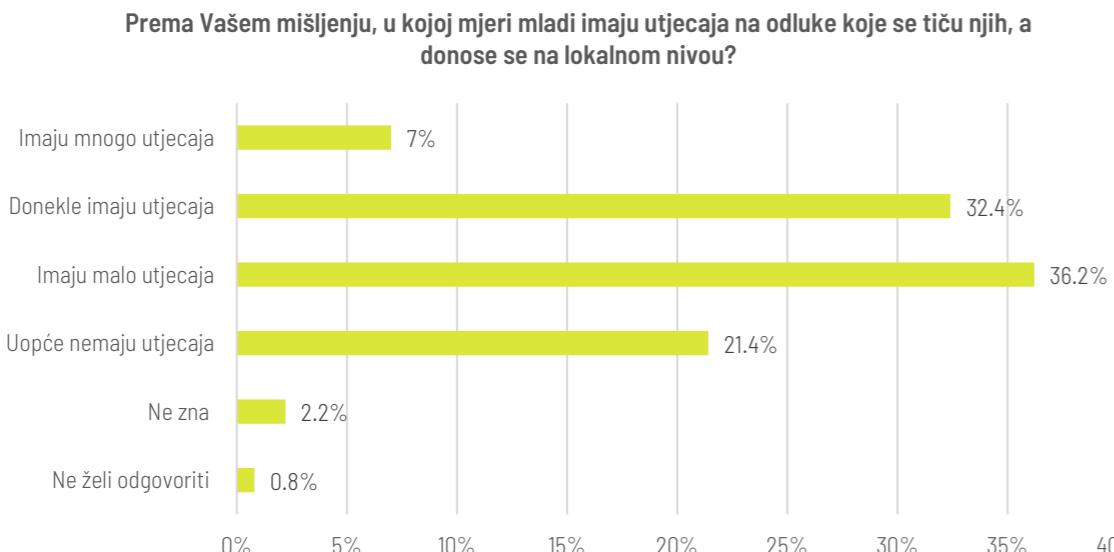
Prema tipu naselja, odnosno gradskom i vangradskom, vidi se značajnija razlika. Naime, od onih koji su glasali procent mladih iz gradskih sredina čini 29,4%, a mladih iz vangradskih sredina 70,6%. Ako bi izbori bili naredne sedmice, 67,8% mladih iz Gračanice bi izašlo na izbore, što je veći procent od onog koji se odnosi na prethodne.

Kao najvažniji razlog neizlaska na izbore mladi navode da nisu imali pravo glasa, tj. ovaj odgovor procentualno čini 73,1%.

Drugi istaknuti odgovor jeste da mladi ne glasaju jer ne vjeruju da će nešto promijeniti, i takvih je 7,5%.

Više od polovine mladih u Gračanici, odnosno 57,6%, smatra da mladi imaju malo utjecaja ili da uopće nemaju utjecaja na odluke koje se donose na lokalnom nivou a tiču se mladih. S druge strane, više od četvrtine, odnosno 32,4%, smatra da mladi donekle imaju utjecaja na doношење odluka na lokalnom nivou, a 7 % mladih smatra da imaju mnogo utjecaja na odluke koje se donose na lokalnom nivou.

Grafik 33. Utjecaj mladih na doношење odluka

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Organiziranost mladih

Više od dvije trećine mladih nisu članovi niti jedne organizacije, odnosno 77%. Značajan procent ima članstvo u omladinskim organizacijama i asocijacijama, tj. 13,5%, dok je članstvo u političkim organizacijama iskazalo tek 4,9% mladih.

Kako većina mladih nisu članovi niti jedne organizacije tako i manji procent mladih učestvuje u radu ili aktivnostima organizacija.

Grafik 34. Članstvo u organizacijama

Članstvo u organizacijama

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

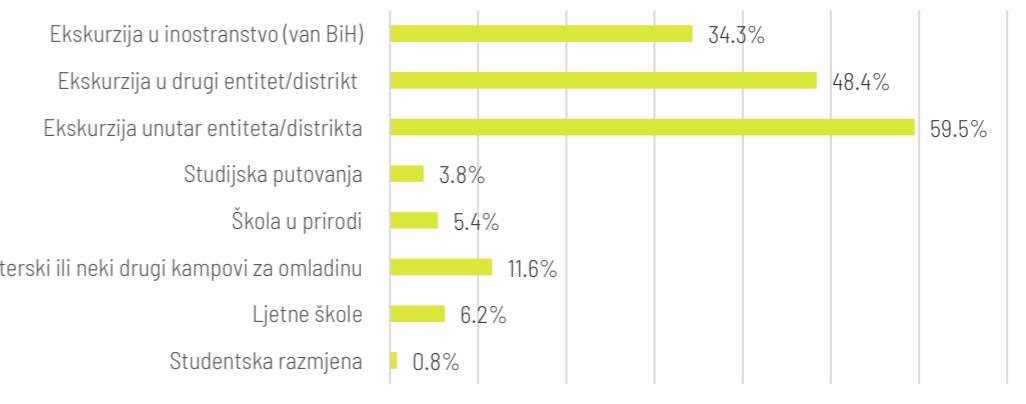
Mobilnost

U posljedne dvije godine 86,8% mladih iz Gračanice putovalo je u druge gradove u BiH. Najposjećeniji gradovi su: Tuzla, Srebrenik, Sarajevo, Mostar, Lukavac i Doboj.

Učešće mladih u raznim aktivnostima izraženo je u procentualnim vrijednostima. Naime, 34,3% mladih iz Gračanice učestvovalo je u ekskurzijama u inostranstvo, dok je njih 59,5% učestvovalo u ekskurzijama unutar entiteta. Treći dominantan odgovor jesu ekskurzije u drugi entitet/distrikt, gdje je učestvovalo 48,4% mladih.

**Grafik 35.
Učestvovanje
u programima**

Jeste li u posljednje tri godine učestvovali u nekim od sljedećih programa?

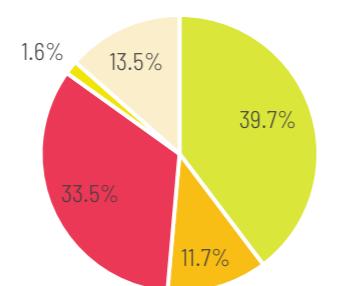

Izvor: Institut
za razvoj
mladih KULT

Više od trećine mladih u Gračanici, odnosno 39,7%, izjasnilo se da na njihovim fakultetima/školama postoji neka vrsta organiziranog volonterskog rada s djelovanjem unutar ili van škole/fakulteta. S druge strane, 11,7% mladih se izjasnilo da ne postoji volonterski rad. Važno je istaći da se 33,5% mladih izjasnilo da nije više u procesu obrazovanja.

Grafik 36. Mogućnost volonterskog rada

Postoji li u okviru Vaše škole/fakulteta neka vrsta organiziranog volonterskog rada s djelovanjem unutar ili van škole/fakulteta?

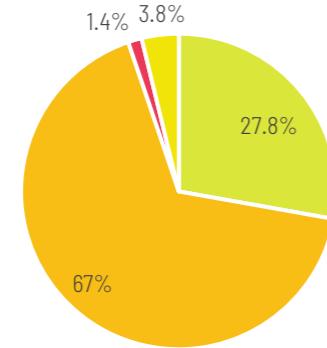
■ Da ■ Ne ■ Ne poхађам школу или факултет ■ Ne želi odgovoriti ■ Ne zna

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Uključenost mladih u Gračanici u volonterske aktivnosti procentualno iznosi 27,8%. Više od dvije trećine, odnosno 67% mladih nije bilo uključeno u organiziranu volontersku aktivnost u prethodnoj godini dana.

Grafik 37. Volonterske aktivnosti

Da li ste u posljednjih godinu dana bili uključeni u bilo koju organiziranu volontersku aktivnost?

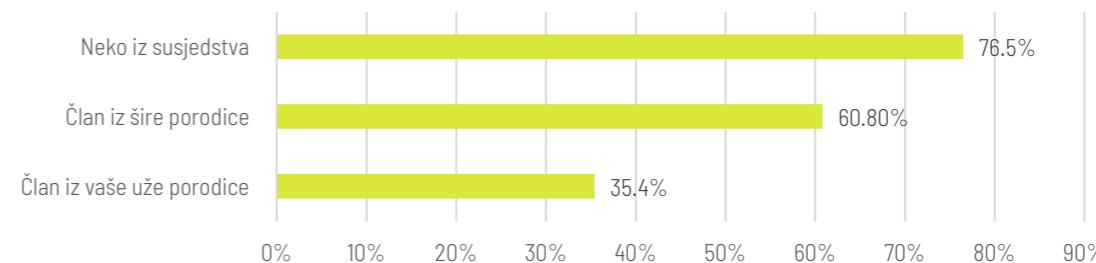
■ Da ■ Ne ■ Ne želi odgovoriti ■ Ne zna

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Prema rezultatima prikupljenih podataka, više od trećine mladih osoba je svjedočilo u posljednjih sedam godina kako im neko iz uže porodice napušta zemlju, odnosno 35,4%. S druge strane, 76,5% je svjedočilo kako im napušta zemlju neko iz susjedstva.

Grafik 38. Napuštanje zemlje

Da li je u posljednjih 7 godina napustio zemlju:

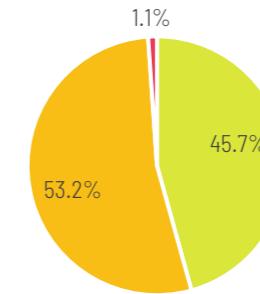

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Manje od polovine mladih je putovalo u inostranstvo u posljednje dvije godine, odnosno 47,7%, dok procent onih koji nisu putovali u inostranstvo iznosi 53,2%. Razlog ovakvog procenta je i pandemija COVID-19.

Grafik 39. Putovanje u inostranstvo

Jeste li putovali u inostranstvo u posljednje dvije godine?

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

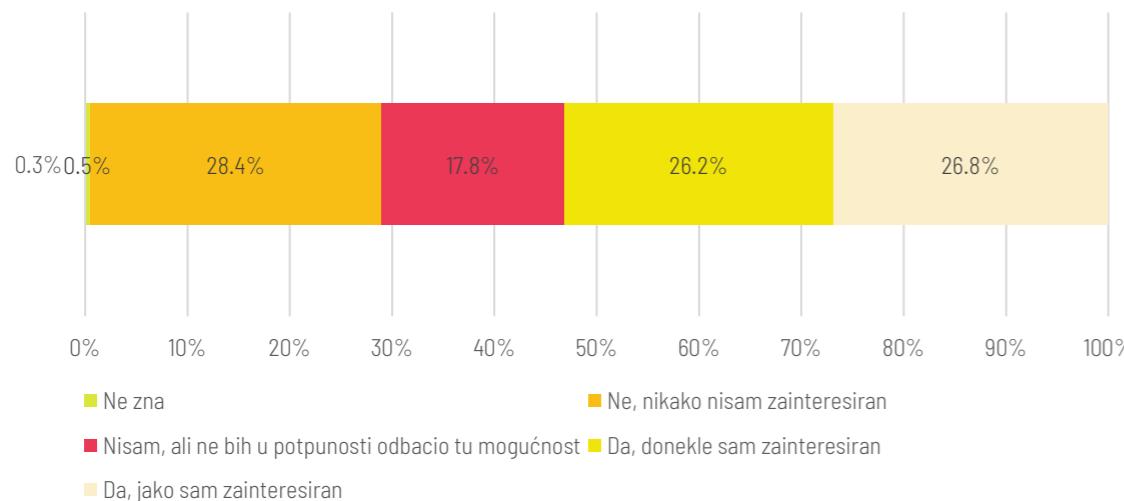
Destinacije koje su u inostranstvu najviše posjećivali mladi iz Gračanice jesu Srbija i Hrvatska, dok ostale zemlje ne bilježe značajan procent. Više od polovine mladih kao razlog putovanja navelo je turizam. Obrazovanje kao razlog navelo je 1,2% mladih, jednakako kao i rad u inostranstvu.

Odlazak iz države

Više od polovine mladih iz Gračanice je donekle zainteresirano i jako zainteresirano za odlazak iz države, odnosno njih 53%. S druge strane, više od četvrtine mladih nije nikako zainteresirano za odlazak iz Gračanice, odnosno njih 28,4%.

Grafik 40. Zainteresiranost za odlazak iz države

Da li ste generalno zainteresirani za privremeni ili trajni odlazak u inostranstvo iz bilo kojeg razloga?

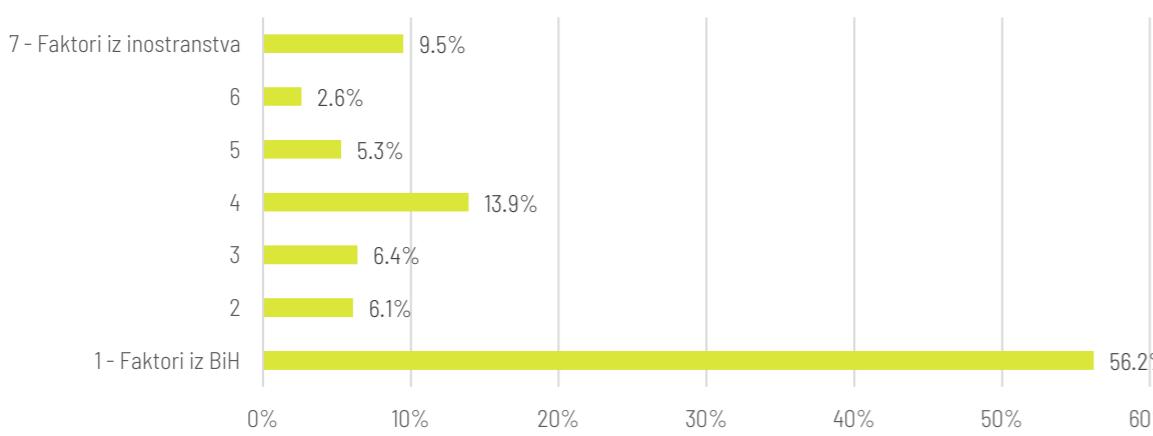

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Više od polovine mladih, odnosno 56,2%, želi otići u inostranstvo zbog različitih faktora koji utječu na stanje u BiH. S druge strane, 9,5% mladih želi otići u inostranstvo zbog različitih faktora koji utječu na stanje u nekoj od zemalja inostranstva. Bolja zdravstvena zaštita u inostranstvu u odnosu na onu koja je pružena u BiH te ekomska i politička situacija koja je bolja u inostranstvu u odnosu na onu u BiH neki su od razloga zainteresiranosti mladih za odlazak u inostranstvo.

Grafik 41. Faktori odlaska

Šta više utječe na Vaše razmatranje odlaska u inostranstvo? Da li su to više faktori iz BiH ili faktori iz inostranstva? [Na moje razmatranje odlasku u inostranstvo najviše utječu...]

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Informiranje mladih

INFORMIRANJE MLADIH

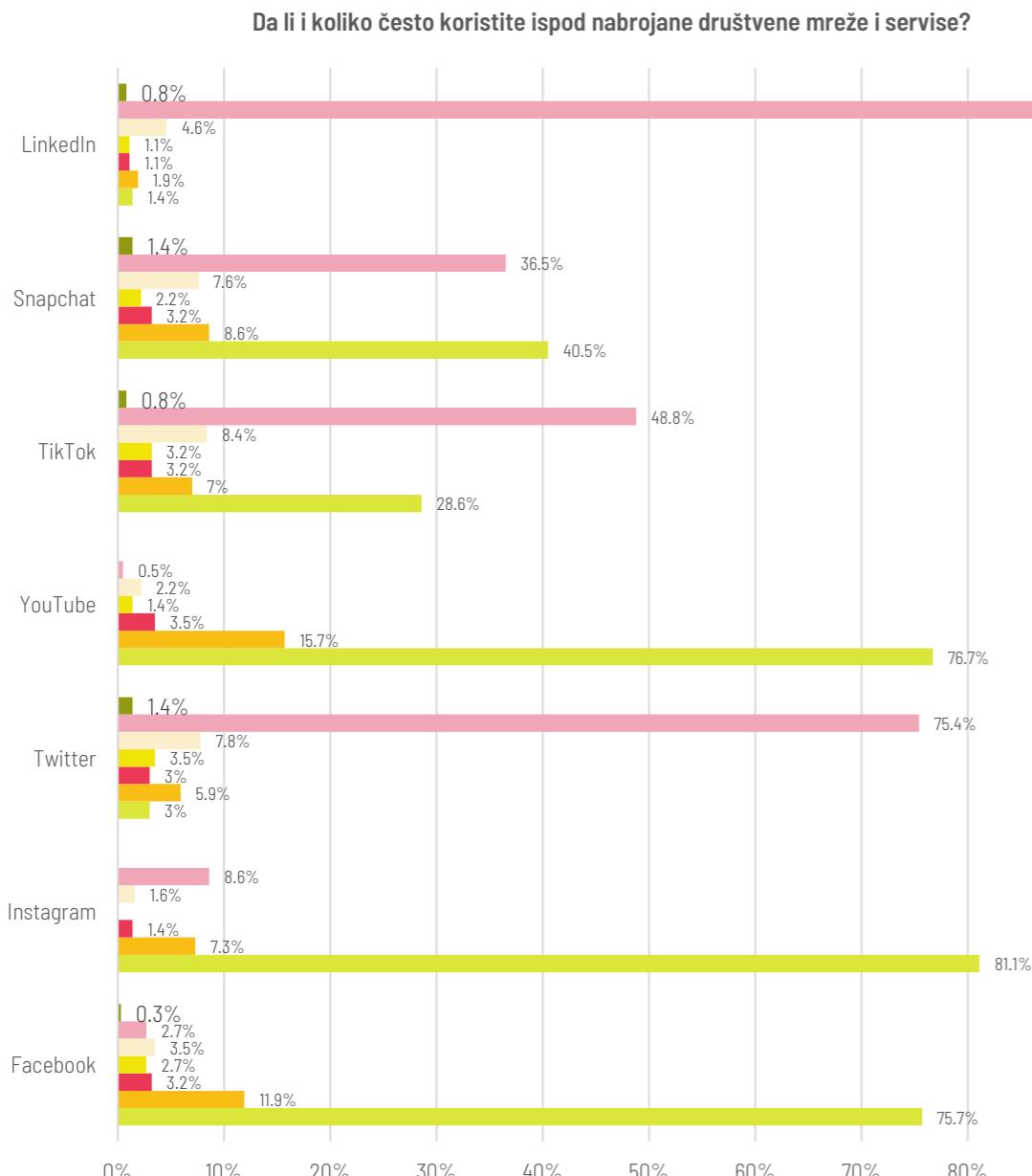
Svaki dan 86,8% mladih u Gračanici koristi internet, dok niko od ispitanika nije izjavio da ne koristi internet nikako.

Najčešći način pristupanja internetu za 93,5% mladih jeste putem pametnog telefona.

Najzastupljenije društvene mreže koje mladi u Gračanici koriste svaki dan jesu Facebook sa 75,7%, Instagram s 81,1% te

YouTube sa 76,7%. Najmanju popularnost ima LinkedIn, koji 89,1% mladih ne koristi nikako.

Grafik 42. Korištenje društvenih mreža

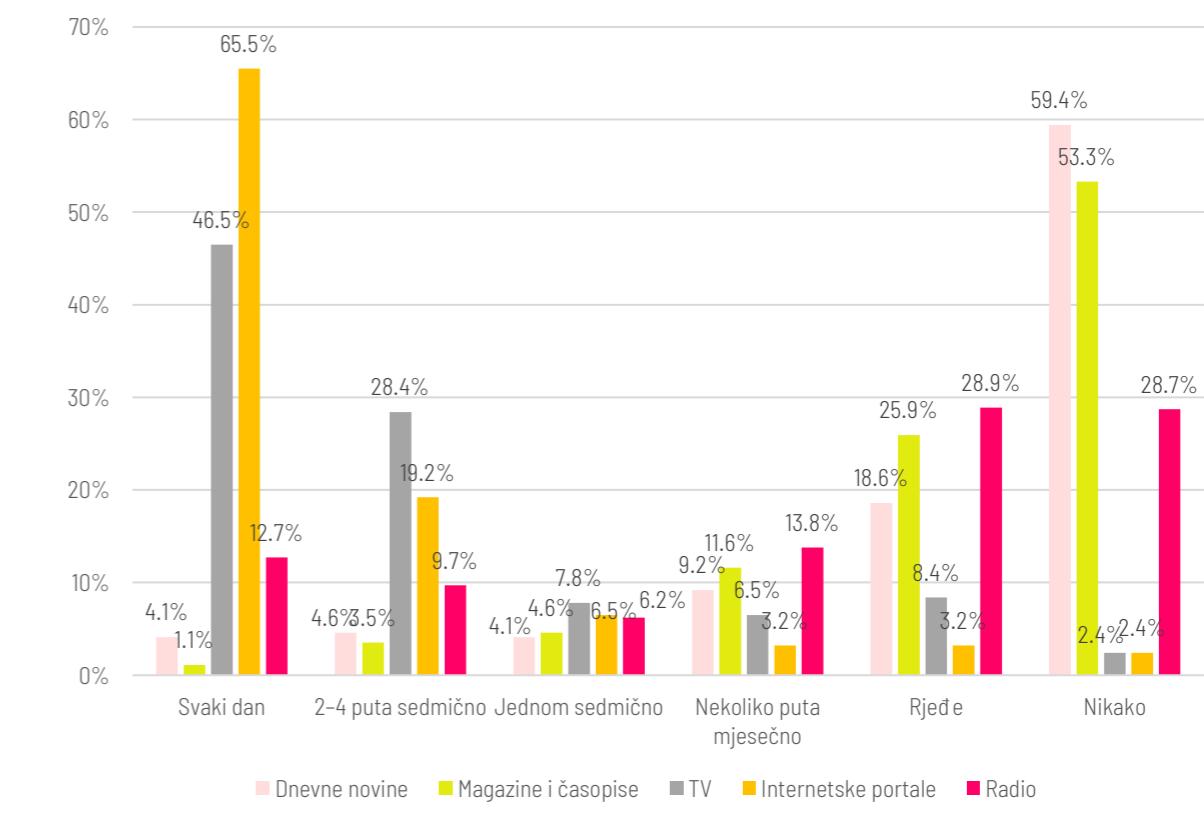

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Mladi u Gračanici informacijama svakodnevno najčešće pristupaju putem internetskih portala, odnosno njih 65,5% koristi internetske portale kao izvor informacija. S druge strane, radio ne koristi 59,4% mladih, a časopise i magazine ne koristi 53,3% mladih u Gračanici.

Grafik 43. Informiranost

Koliko često konzumirate ispod navedene medije?

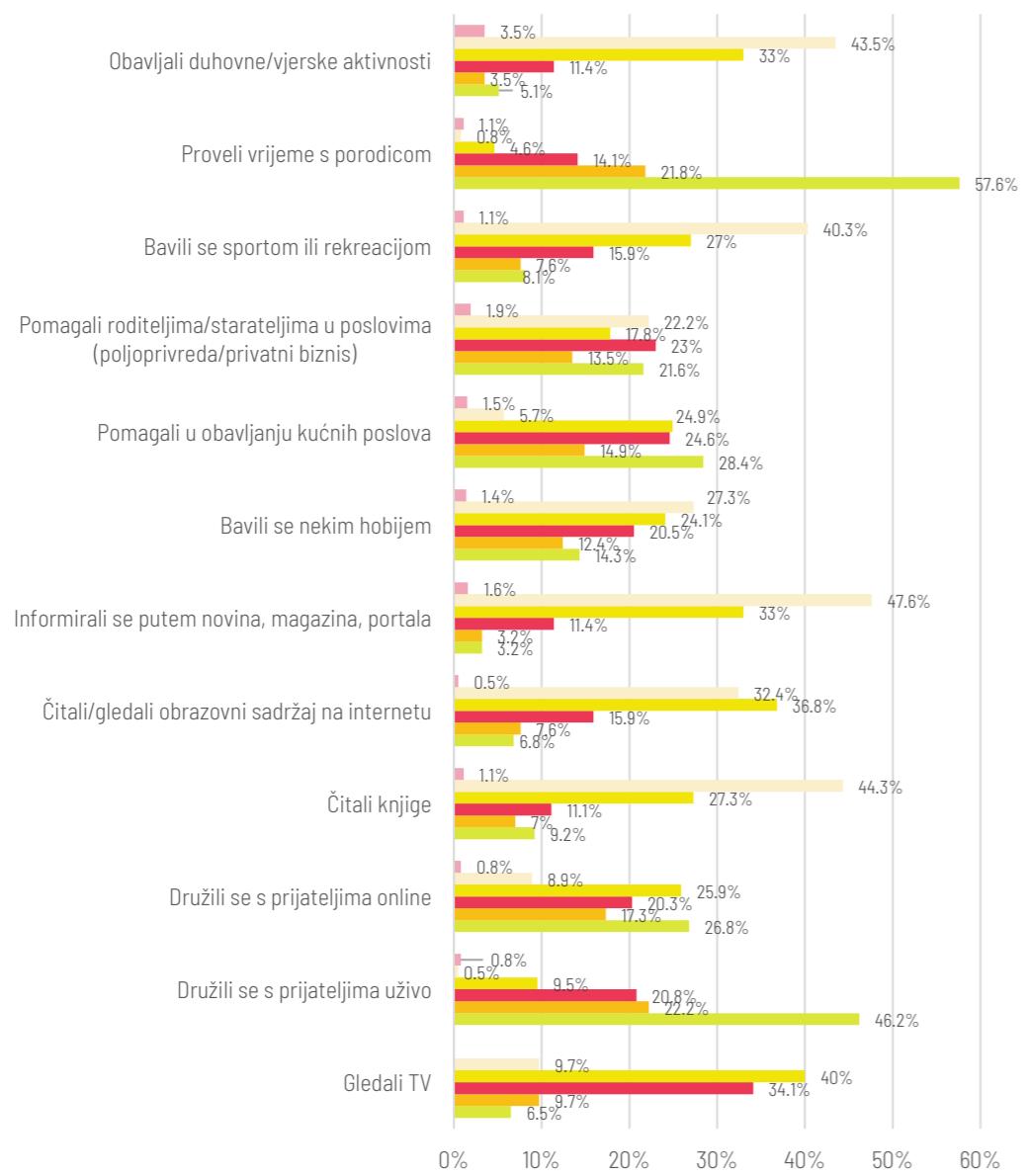
Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

SLOBODNO VRIJEME

Kada je u pitanju slobodno vrijeme, više od pet sati dnevno 57,6% mladih provodi u druženju s porodicom, dok isto to vrijeme 46,2% mladih provodi u druženju s prijateljima uživo. Ono što mladi nikako nisu radili na dnevnoj osnovi u slobodno vrijeme jeste informiranje putem novina, magazina i portala, tj. 47,6%.

Grafik 44. Slobodno vrijeme

Prisjetite se u posljednjih sedam dana koliko sati DNEVNO STE u prosjeku:

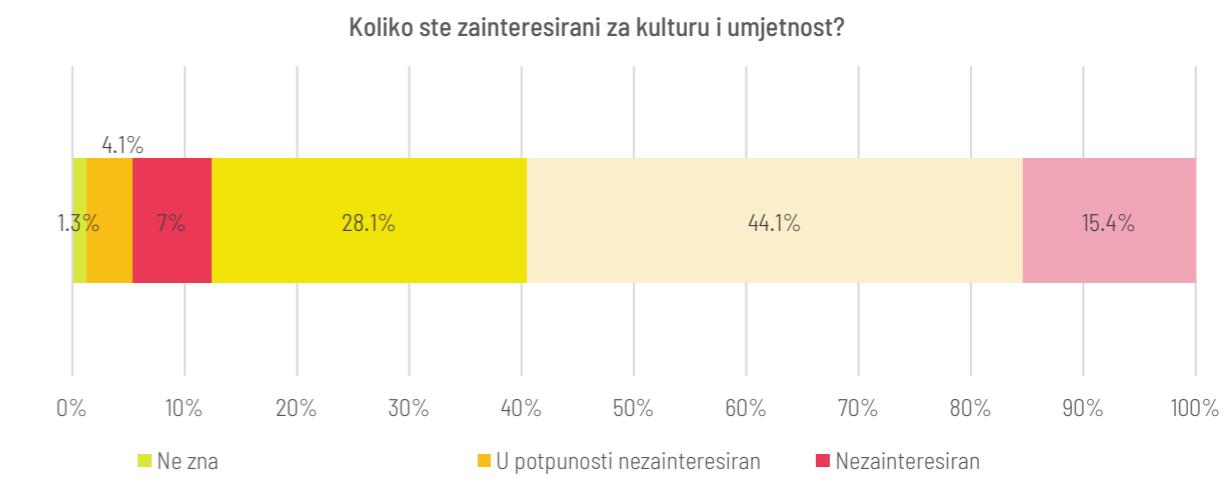
Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

KULTURA I SPORT

Više od polovine mladih u Gračanici je zainteresirano ili veoma zainteresirano za kulturu i umjetnost, tj. 59,5% njih. Ni zainteresiranih ni nezainteresiranih ima 28,1%.

Većina mladih se izjasnila da bi, ne uzimajući u obzir pandemiju COVID-19, da imaju priliku prisustvovati kulturnim dešavanjima i aktivnostima, njima i prisustvovali, odnosno njih 52,4%.

Grafik 45. Interes za kulturu i umjetnost

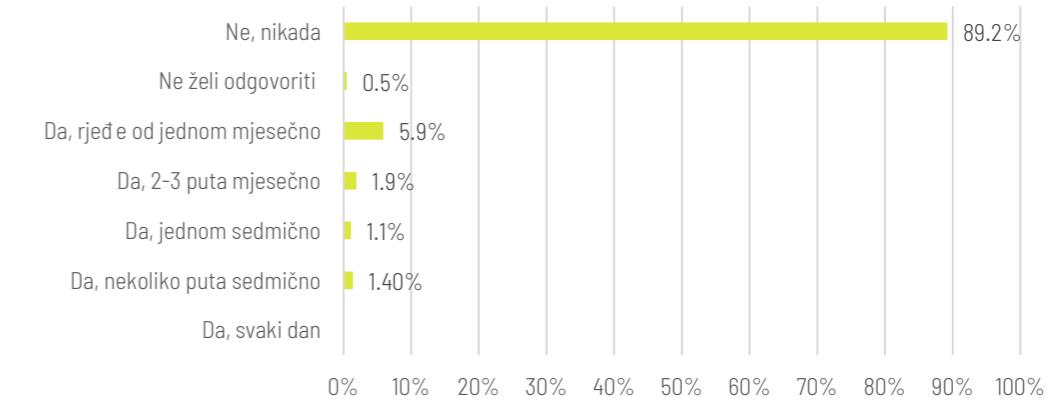

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Gotovo devet od deset mladih u Gračanici izjavljuje kako ne igra nikada igre na sreću, tj. njih 89,2%. Drugi značajan procent jeste onih koji igraju rijed od jednom mjesечно, odnosno 5,9%.

Grafik 46. Igre na sreću

Da li i koliko često igrate igre na sreću (klađenje, lutrija i sl.)?

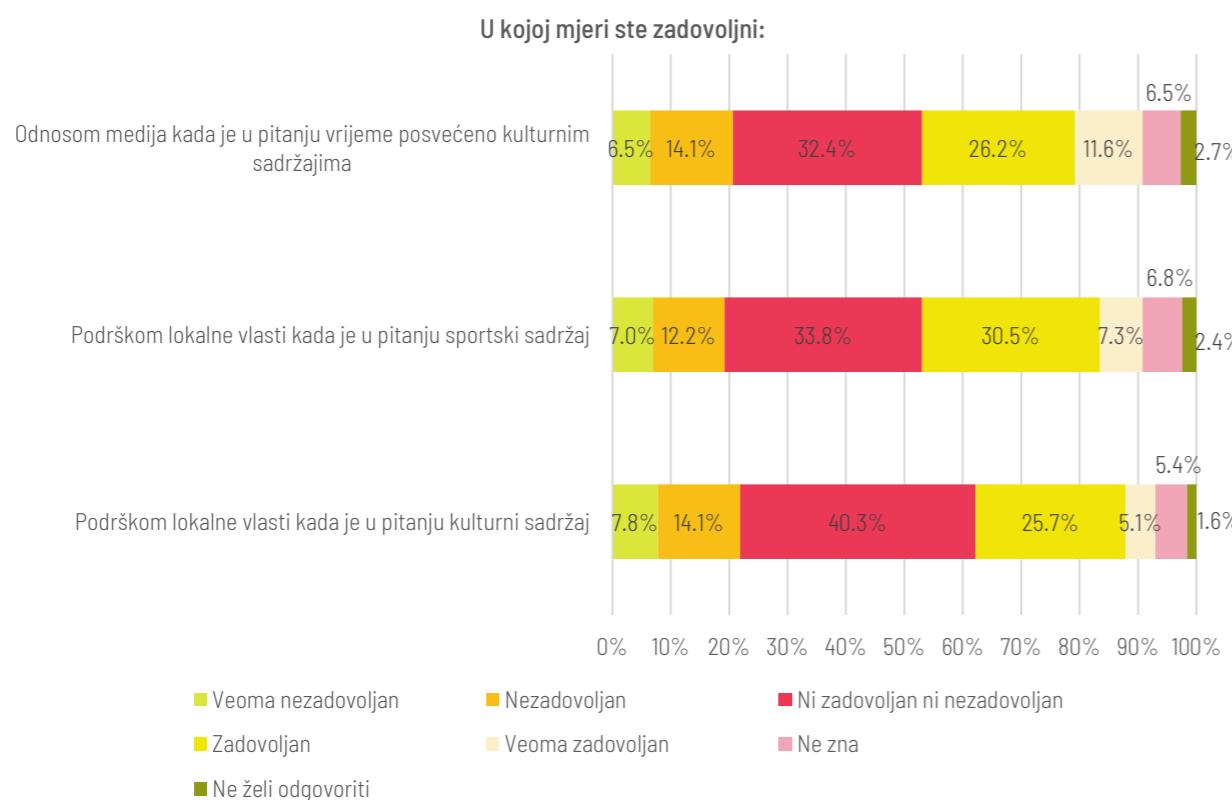

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Zadovoljstvo mladih podrškom vlasti i medija kulturnim i sportskim sadržajima kreće se između neutralnih i pozitivnih stavova. Veoma zadovoljnih i zadovoljnih mladih odnosnom medija prema kulturnim sadržajima ima 37,8%.

Podršku lokalne vlasti prema sportskim sadržajima mladi su ocijenili pozitivnije u odnosu na podršku prema kulturnim sadržajima. Naime, kada je u pitanju podrška sportu, zadovoljnih i veoma zadovoljnih imaju 37,8%, dok kod kulture taj procent iznosi 30,8% mladih.

Grafik 47. Zadovoljstvo podrškom medija i lokalne vlasti prema kulturnim i sportskim sadržajima

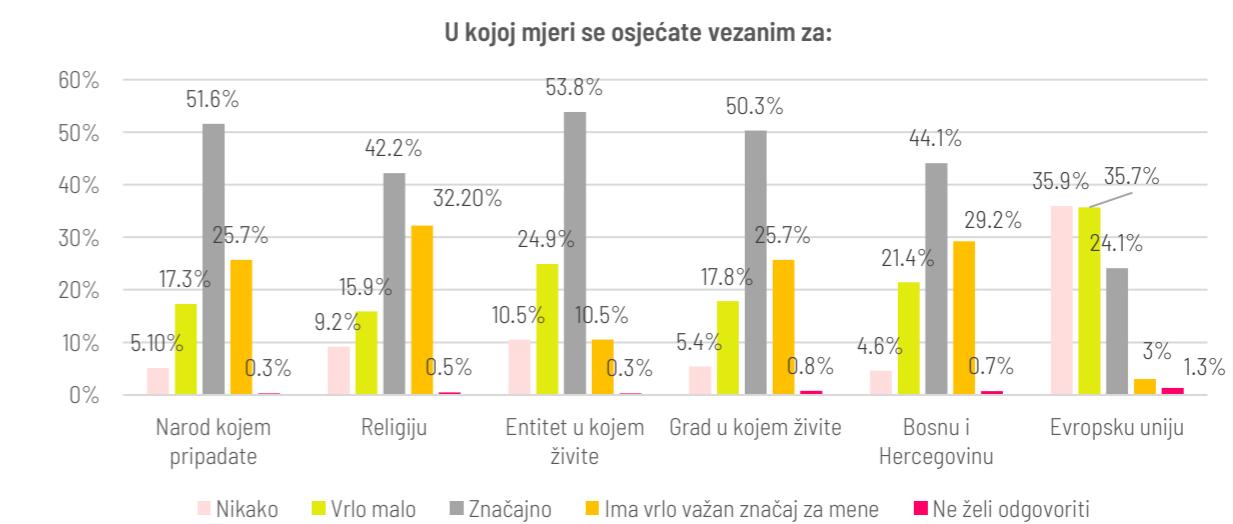

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

IDENTITET

Kada govorimo o identitetu i povezanosti mladih s različitim nivoima vlasti u BiH i izvan nje, nikakvu povezanost s EU ne osjeća 35,9% mladih u Gračanici. S druge strane, 51,6% mladih značajno se osjeća vezanim za narod, 50,3% za grad u kojem živi, te 53,8% se osjeća značajno vezanim za entitet u kojem živi.

Grafik 48. Osjećaj vezanosti

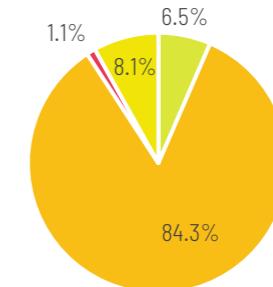

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Nacionalnost nije bitna prilikom odabira prijatelja za 84,3% mladih u Gračanici. S druge strane, za 6,5% nacionalnost je bitan kriterij za odabir prijatelja. Onih koji nisu sigurni u nacionalnosti kao kriteriji za odabir prijatelja ima 8,1%.

**Grafik 49.
Kriterij za
odabir
prijatelja**

Jesu li Vam nacionalnost i religija bitan kriterij za odabir prijatelja?

Izvor: Institut
za razvoj
mladih KULT

■ Da ■ Ne ■ Ne želi odgovoriti ■ Nisam siguran

Kada je u pitanju izbor partnera, 32,4% mladih u Gračanici se izjasnilo da bi stupilo u bračnu zajednicu s osobom druge nacionalnosti. Onih koji to ne bi uradili ima 47%. Procent onih koji nisu sigurni iznosi 15,9%.

SIGURNOST

Jedan dio istraživanja i analize posvećen je sigurnosti i pokazuje mišljenja mladih o sigurnosnoj situaciji kao općem osjećaju sigurnosti te fizičkoj sigurnosti. Ovaj dio analize govori i o stavovima mladih o fizičkom i psihičkom nasilju te percepciji o ženama kao žrtvama nasilja.

Zadovoljstvo sigurnosnom situacijom je veće od nezadovoljstva kod mladih u Gračanici. Naime, potpuno zadovoljnih sigurnosnom situacijom ima 21,9%, također onih koji su više zadovoljni nego nezadovoljni je 39,1%.

Grafik 50. Zadovoljstvo sigurnosnom situacijom

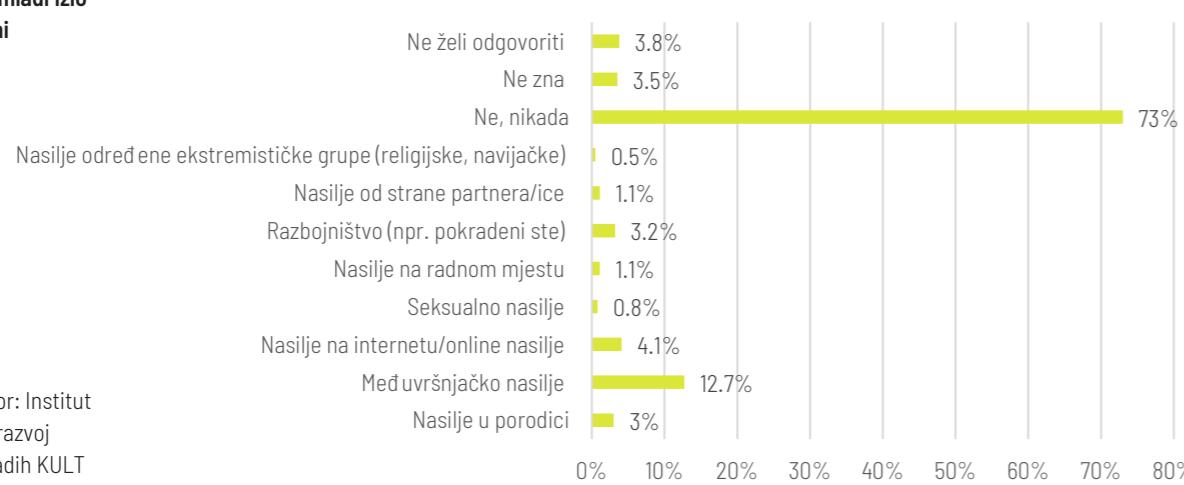

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Većina mladih, odnosno 73%, ne smatra da su ikada bili žrtve nasilja. Najdominantniji oblik nasilja kojem su mladi bili izloženi jeste međuvršnjačko nasilje, i to je navelo njih 12,7%.

Grafik 51. Vrsta
nasilja kojem
su mladi izlo-
ženi

Da li ste ikada bili žrtva nekog od navedenih oblika nasilja?

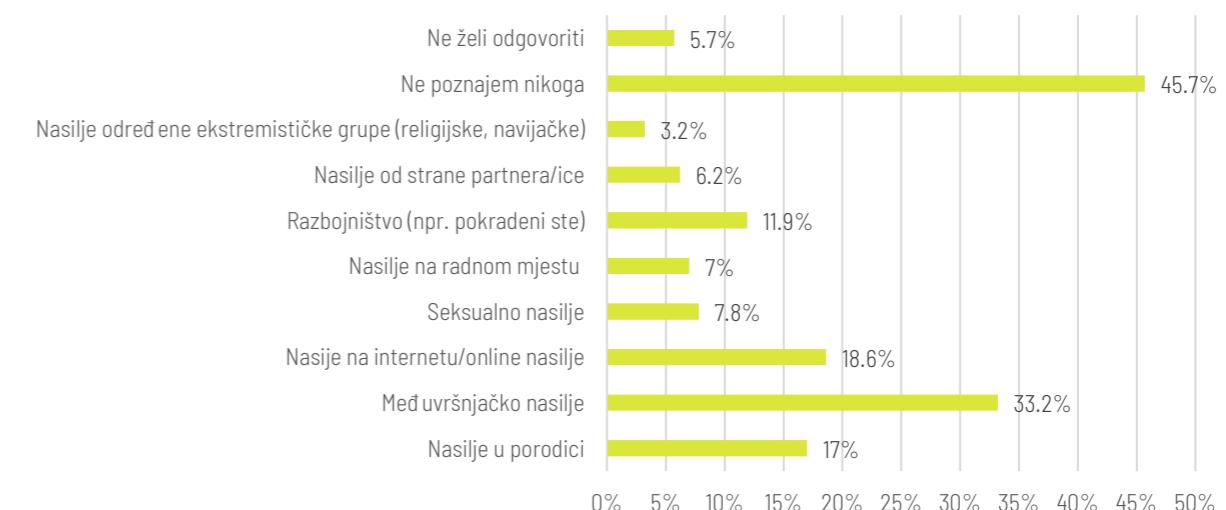
Izvor: Institut
za razvoj
mladih KULT

Procjenu prisutnosti nasilja u vezi s mladima vršimo i kroz projektno pitanje na koje mladi odgovaraju tako što se pokušaju sjetiti da li znaju nekoga ko je bio žrtva određenih oblika nasilja. Prisutnost nasilja je na ovako postavljenom projektnom pitanju značajno veća u odnosu na direktno izjašnjavanje o tome da li su mladi bili žrtva nekog oblika nasilja.

Prema rezultatima odgovora, 45,7% mladih u Gračanici ne poznaje nekog da je bio žrtva jednog od navedenih oblika nasilja. S druge strane, kada su u pitanju žrtve nasilja koje poznaju, najdominantniji oblici su međuvršnjačko nasilje s 33,2%, nasilje online s 18,6% i nasilje u porodici sa 17%.

Grafik 52. Poznavanje osoba žrtava nasilja

Poznajete li nekoga ko je bio žrtva nekog od navedenih oblika nasilja?

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

Psihičko nasilje je vrlo složen oblik nasilja, koje vrlo često ostavlja dugotrajne posljedice po psihičko zdravlje osoba koje su bile žrtve. Njegovo adekvatno prepoznavanje te prekidanje nasilničkog i manipulativnog kruga ključno je kako bi mlada osoba uspjela iz nasilničkog odnosa izaći što ranije i sa što manje posljedica.

Više od polovine mladih u Gračanici može prepoznati psihičko nasilje, odnosno njih 57%. Onih koji nisu sigurni da bi prepoznali psihičko nasilje ima 28,6%.

Grafik 53.
Prepoznavanje
psihičkog
nasilja

Možete li prepoznati psihičko nasilje?

Izvor: Institut
za razvoj
mladih KULT

Više od dvije trećine mladih smatra da se nasilje češće vrši nad ženama, odnosno njih 67,6%. Da je nasilje jednako zastupljeno kod oba spola smatra 28,6% mladih u Gračanici.

Grafik 54. Percepcija prema ženama kao žrtvama nasilja

Izvor: Institut za razvoj mladih KULT

LITERATURA

Službene novine FBiH, „Zakon o mladima Federacije Bosne i Hercegovine“ („Službene novine FBiH“, br. 36/2010).

Službeni glasnik RS, „Zakon o omladinskom organizovanju Republike Srpske“ („Službeni glasnik RS“, 98/04, 119/08, 1/12).

Informacije – traženje posla (n.d.), Služba za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona (dostupno na: <https://zdk-szz.ba/trazioci-posla/informacije-promjena-zaposlenja/> pristupljeno 17. 10. 2021).

Republički zavod za statistiku (2020), Statistički godišnjak Republike Srpske, 2020. (dostupno na: https://www.rzs.rs.ba/static/uploads/bilteni/godisnjak/2020/24obr_2020.pdf pristupljeno: 15. 7. 2021).

Agencija za statistiku BiH (2016), Stanovništvo staro 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi, starosti i spolu, po općinama/gradovima (dostupno na: https://www.popis.gov.ba/popis2013/doc/Knjiga4/BOS/K4_T1_B.xlsx pristupljeno: 15. 7. 2021).

Agencija za statistiku BiH (2016), POPIS, Ekonomski karakteristike (dostupno na: https://www.popis.gov.ba/popis2013/doc/Knjiga7/K7_B_E.pdf pristupljeno: 19. 7. 2021).

CIK (2019), Izborni pokazatelji, 2018. godina (dostupno na: https://www.izbori.ba/Documents/2019/11/Izborni_pokazateli_2018.pdf pristupljeno: 19. 7. 2021).

Federalni zavod za statistiku [online]. Konačni rezultati Popisa 2013, objavljeni 1. 7. 2016. (dostupno na: <http://www.px-web.fzs.gov.ba/pxweb/bs-Latn-BA/?rxid=2bd664af-5826-4430-86c4-%20c19aa9c2aada> pristupljeno: 20. 10. 2020).

